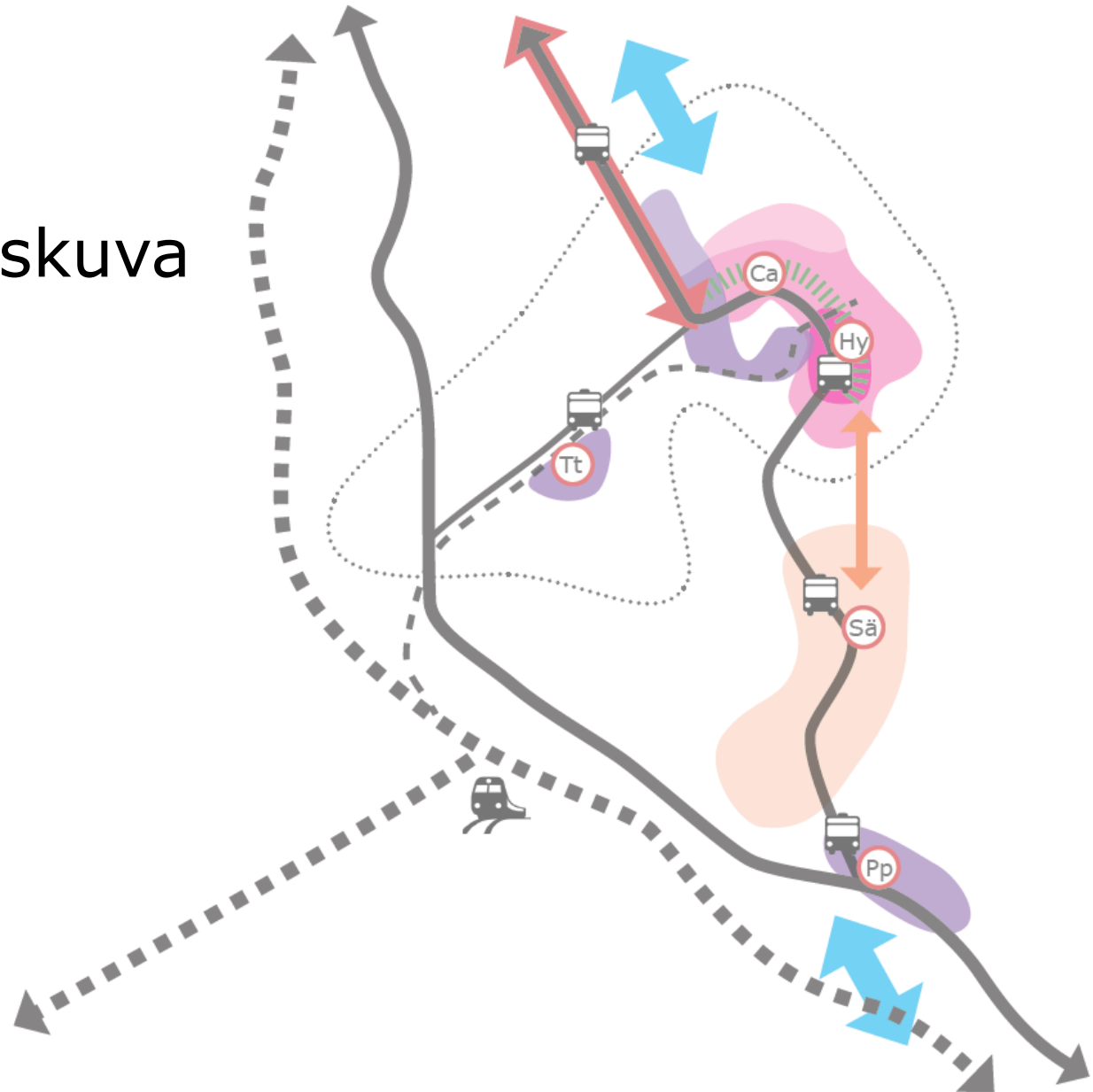

Maankäytön strateginen kehityskuva

Valkeakosken kaupunki

Kehityskuvaraportti
21.5.2018

Kehityskuvaraportti

Sisältö:

Mikä on maankäytön strateginen kehityskuva?	3
Valkeakosken taustakertomus	4
Lähtökohdat	6
Tavoitteet	8
Kehityskuvan kuvaus	10
Kehityskuvakartta ja merkinnät	14
Teemakartta: hyvinvointi ja matkailu	20
Kehityskuvan toteutus	22
Vaikutusten arviointi	24
Yhteystiedot	32

Liitteet:

Lähtötietoraportti 22.2.2017
Vuorovaikutusraportti 21.5.2017

Mikä on maankäytön strateginen kehityskuva?

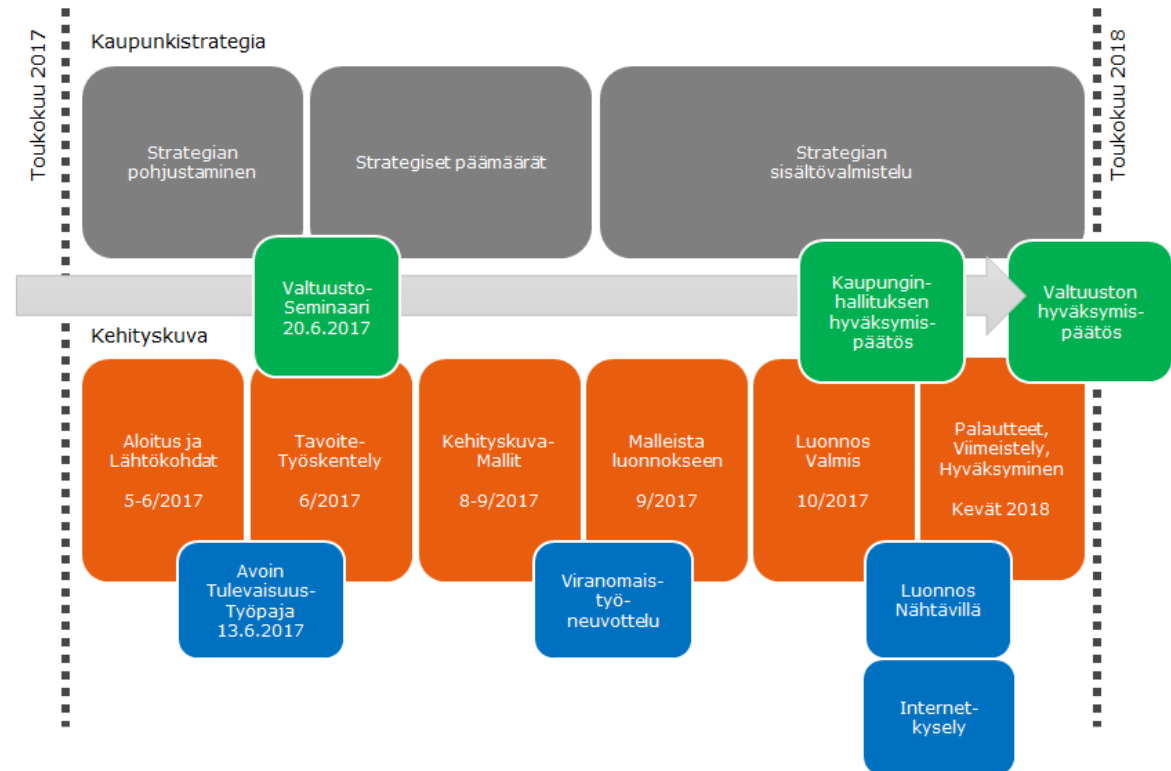
Strateginen kehityskuva on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma ja ympäristöohjelma, jonka tarkoituksena on ohjata Valkeakosken maankäytön suuria linjoja ja tukea kaupungin strategisia linjauksia. Kyseessä ei ole oikeusvaikutuksellinen kaava vaan kevyempi ohjaava ja näkemyksiä yhdistävä väline.

Kehityskuvan laati konsulttiyhtiö FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n suunnittelijat yhteistyössä Valkeakosken kaupungin viranomaisten kanssa. Työtä ohjasi kaupungin osayleiskaavojen ohjausryhmä, jossa on viranomaisten lisäksi poliittinen edustus.

Vuorovaikutusmahdollisuudet

Kehityskuvatyön alkuvaiheessa, kesällä 2017 järjestettiin kaupunkilaisille avoin tulevaisuustyöpaja, jossa ideoitiin Valkeakosken tulevaisuutta. Valtuustoseminaarissa myöhemmin samana kesänä kerättiin näkemyksiä kehityskuvan jatkotyöstämistä varten.

Kehityskuvaluonnos oli julkisesti nähtävillä keväällä 2018, jolloin siitä oli mahdollista antaa palautetta sekä perinteisesti kirjeitse että Internetkyselyn kautta. Tilaisuuksissa ja nähtävillä olon aikana saatu palaute on esitetty tiivistelmänä tämän raportin liitteenä olevassa vuorovaikutusraportissa.

Prosessi

Kehityskuvaa tehtiin koordinoitusti, samanaikaisesti tekeillä olevan kaupunkistrategian kanssa. Kaupunkistrategiatyössä osallistettiin erityisesti päättäjiä ja keskeisten sidosryhmien edustajia. Maankäytön kehityskuvatyössä osallistettiin myös laajemmin kaupunkilaisia.

Valkeakosken taustakertomus

Esihistoriallinen linnoitus vesireittien varrella

Nykyisen Valkeakosken alueella on asuttu pitkään. Sääksmäellä sijaitseva Rapolan linna on maamme suurin esihistoriallisen ajan varustus ja se kertoo Valkeakosken kautta kulkevien vesireittien tärkeydestä. Keskiajalta 1800-luvulle asti nykyisen Valkeakosken asutus keskittyi Sääksmäelle. Alueella on vanhoja kartanoita ja hyvin säilyneitä kulttuurimaisemia.

Keskiajan merkittävä myllykylä teollistuu

Nykyiseen keskustaan kosken rannoille muodostui keskiajalla Hämeen tärkein myllykylä. Kanavan valmistuminen vuonna 1869 paransi huomattavasti Valkeakosken liikenteellistä asemaa, mikä mahdollisti myllykylän teollistumisen. Kanavan myötä Valkeakoski sai ensimmäinen puunjalostustehtaansa, kun Oy Walkiakoski Ab:n puuhiomo ja paperitehdas alkoivat toimia vuonna 1873 Myllysaarella. Yhtiö liitettiin vuonna 1934 Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n.

Teollisuuden kasvukausi synnyttää yhtenäisiä asuinalueita

Paperiteollisuuden voimakas kasvukausi 1930-luvulla näkyi Valkeakoskellakin tehtaan laajentamisena, rautatien avaamisena Valkeakoskelle, väkiluvun kasvuna ja uusien asuinalueiden asemakaavoituksena. Toinen suuri tehdas, tekokuituja valmistava Säteri Oy, rakennettiin Valkeakoskelle 1941. Asukasluvun nopea kasvu näkyy edelleen Valkeakoskella yhtenäisinä asuinalueina. Kaavat alueille laati pääasiassa Heimo Kautonen joko Yhtyneitten Paperitehtaitten tai kauppalan toimeksiannosta. Säterin tehtaan vaikutuksesta rakennettiin uusia asuinalueita Kirjasniemeen ja Ulvajanniemeen.

Antinniemen asuinalue vuonna 1959

Ilmakuvasa näkyy keskustaan kaavaillun hyvinvointipuiston terveyden, matkailun ja virkistystoimintojen ydinpaikkoja

Keskusta uudistuu ja modernisoituu

Pohjoisen keskustan uudistus aloitettiin 1940-luvun lopulla. Uudistuksen tieltä purettiin paljon vanhaa rakennuskantaa. Keskustan laajentaminen kosken eteläpuolelle tuli ajankohtaiseksi 1950-luvulla. Alueelta siirrettiin pois suuri määrä vuokratonteilla olleita asuinrakennuksia, kaiken kaikkiaan noin 380 rakennusta. Siirtymä pienipiirteisestä kylämiljööstä moderniin, toiminnallisesti eriytettyyn kivikaupunkiin oli radikaali ja sai osakseen myös kritiikkiä. Uuden alueen toteutus alkoi kaupungintalosta vuonna 1956 ja Sääksmäentien varren asuinkerrostaloista. Linja-autoasema valmistui 1966.

Suomi kaupungistuu, asuinrakentaminen kiivastuu

Valkeakosken kauppala irtaantui emäpitäjästään Sääksmäestä vuonna 1922. Valkeakoski sai kaupunkioikeudet 1963 ja 1970-luvulla kunnan koko kasvoi kunta- ja alueliitosten myötä. Vuonna 1973 Sääksmäki liitettiin Valkeakoskeen. 1970-luvun aikana kaupungin rooli uusien asuinalueiden rakennuttajana nousi keskeiseksi. Kauppalan asemakaava-arkkitehdin Ahti Hotin laatima Sointulan lähiön asemakaava hyväksyttiin vuonna 1969. Suomessa elettiin voimakasta kaupungistumisen vaihetta ja suurten rakennemuutosten aikaa. Uusia asuntoja tarvittiin nopeasti ja luovuttamalla suuriakin aluerakennuskohteita rakennusyhtiöiden toteutettaviksi pyrittiin rakentamisen tehokkuuteen.

Valtakunnallinen tieverkko muotoutuu

1950-1960-luvulla Valtatie 3 linjattiin uuteen maastokäytävään Hämeenlinnasta Tampereelle, kulkemaan Pälkäneen sijasta Sääksmäen ja Valkeakosken kautta. 2000-luvun taitteessa valtatie kuitenkin siirrettiin uudestaan kulkemaan Valkeakosken länsipuolelta uutta moottoritietä pitkin. Helsingistä Valkeakosken kautta Tampereelle kulkeva vanha valtatie sai numerokseen 130 ja on edelleen tärkeä osa sekä seudullista että Valkeakosken sisäistä liikenneverkostoa.

Kaiken kaikkiaan paikan henkeen ja toimintakulttuuriin Valkeakoskella on voimakkaasti vaikuttanut alueen teollinen historia ja teollisuusjohtajien persoonat ja vaikutusvalta, mikä on heijastunut myös kaupunkiorganisaation toimintaan. Tämä näkyy rakennetussa ympäristössä ilmeiltään yhtenäisinä alueina ja esimerkiksi runsaina liikunnan ja kulttuurin paikkoina. Kaupungissa on rakennetun ympäristön suhteen totuttu tekemään radikaalejakin päätöksiä ja toteuttamaan ne.

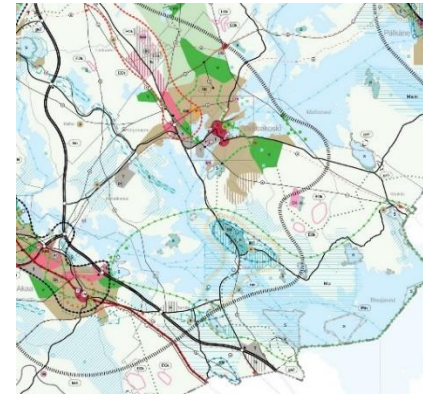
Lähtökohdat

Valkeakoski on n. 21 000 asukkaan keskisuurinen kaupunki eteläisellä Pirkanmaalla, Helsingin ja Tampereen välisen *Suomen kasvukäytävän* varrella. Valkeakoski on tunnettu erityisesti teollisuudestaan sekä monipuolisena liikunnan ja kulttuurin paikkana. Kaupunki on yhdyskuntarakenteeltaan erittäin keskittynyt, ja palveluiden ydinalue sijoittuu keskustajaamaan.

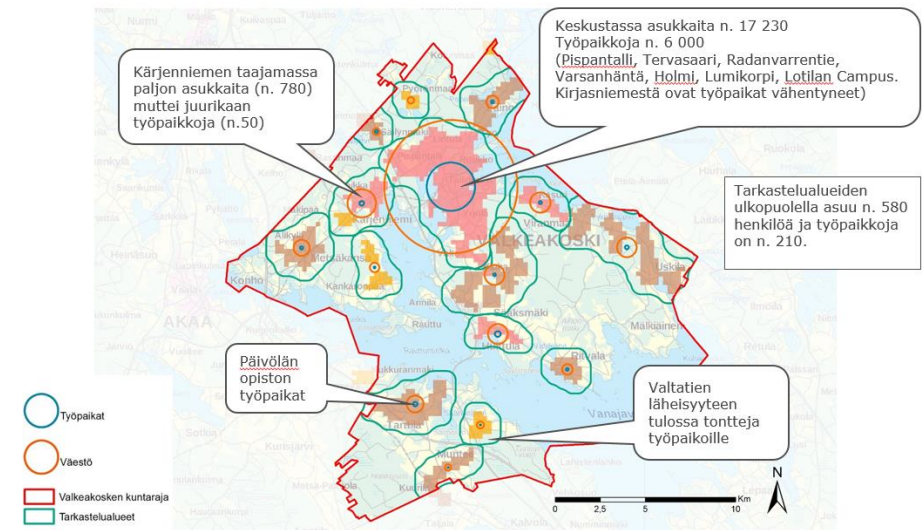
Valkeakosken väkiluku on kääntynyt 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä kasvuun, ja kaupungin väestöennusteet ovat tällä hetkellä positiivisia. Kasvua on erityisesti keskustan pohjoispuoliskolla, Lintulassa ja Kärjenniemessä. Sen sijaan keskustan eteläpuolella, Sointulassa ja taajaman koillisosan Eerolassa väki vähenee. Yksi keskeinen ilmiö asukasprofiilin kehityksessä on muuttoliike, joka toisaalta vie kunnasta opiskelemaan lähteviä nuoria, mutta toisaalta tuo kuntaan työikäisiä koulutettuja asukkaita. Muuttoliikkeen ohella oleellinen ja reagointia vaativa ilmiö väestörakenteessa on ikäihmisten määrän kasvu.

Perinteikkäänä, jylhänä teollisuuskaupunkina tunnettu Valkeakoski on 1990-luvun alusta kokenut voimakkaan elinkeinoelämän rakennemuutoksen. Teollisuuden ja jalostuksen alojen työpaikkoja on kuitenkin edelleen paljon verrattuna keskimääräiseen pirkanmaalaiseen tai suomalaiseen paikkakuntaan. Sijainti kasvukäytävällä ja olemassa oleva osaamiskeskittymä luovat mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehitykselle.

Valkeakoskella on vesistöjensä ja pitkän historiansa ansiosta runsaasti arvokkaita kulttuuri- ja maisema-alueita. Keskustan kanava- ja teollisuusmiljöö sekä historiallinen Sääksmäki ovat valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Noin puolet Valkeakosken pinta-alasta on metsää, ja Hämeenlinnasta alkavan voimakkaan harjujonon monet osat ovat merkittäviä luonto- ja kulttuurikohteita.

Keväällä 2017 hyväksytyssä Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssa Valkeakoskea kehitetään seutukeskuksena. Lähes koko kunta sijoittuu kasvutaajamien kehitysvyöhykkeeseen, ja kaupungin pohjoisosassa 3-tien vartta pyritään kehittämään yritysaluevyöhykkeenä. Keskustassa on nostettu esille hyvinvointikeskustahanke.

Kehityskuvaraportin liitteenä on lähtötietoraportti, johon on koottu laajemmin strategisen työn lähtökohtia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä mm. karttaesityksin.

Valkeakosken kaupunkirakenteelle on ominaista keskittyneisyys. Väestön ja työpaikkojen lisäksi myös palvelut ovat pitkälti keskustaajamassa. Valkeakosken varsinainen palvelukeskusta sijaitsee kanavan molemmin puolin ja on rakenteeltaan tiiviin kaupunkimainen ja myös kaupallisilta palveluiltaan vahva. Merkittäviä alakeskuksia ei Valkeakoskella ole; keskustan jälkeen astetta pienemmät toimintojen keskittymät ovat kyliä. Keskeisimpiä kyliä ovat Sääksmäki, Metsäkansa, Tarttila, Leppälä ja Ritvala sekä keskustaajaman tuntumassa olevat Kärjenniemi ja Kasuri.

Valkeakoski sijoittuu Tampereen ja Helsingin väliselle Suomen kasvukäytävälle, jolla liikenteen pääsuonet ovat kolmostie sekä aina kauas Pohjois-Suomeen ulottuva rautatie. Paikallisesti ja seudullisesti merkittävien väylä Valkeakoskella on kuitenkin 130-tie. Valkeakoskelaiset käyttävät oman kaupungin palveluiden lisäksi Lempäälän, Tampereen ja Akaan kaupallisia palveluita. Valkeakosken kaupoissa sen sijaan asioidaan ulkopaikkakunnilta lähinnä Pälkäneen suunnalta. Julkisten palveluiden puolella Valkeakosken sairaala palvelee laajempaa aluetta. Myös työssä käydään muualla kuin kotipaikkakunnalla. Tampereen pendelöintisuunta sekä Lempäälän Marjamäen keskittymän läheisyys 130-tien varrella vetävät Valkeakosken kaupunkirakenteen kehitystä puoleensa. 130-tie onkin tärkein yksittäinen liikenneväylä joukkoliikenteen kannalta. Tämän lisäksi tärkeä joukkoliikenteen väylä on Valkeakosken keskustan ja Toijalan välinen yhteys. Toijalan rautatieasemalta valkeakoskelaiset matkustavat erityisesti Helsingin ja Turun suuntiin. Toijalan asemalta Valkeakoskelle suuntaavalla Valkeakosken radalta on henkilöliikennöinti loppunut jo hyvin varhaisessa vaiheessa, ja raide on tällä hetkellä tavaraliikenteen käytössä.

Hämeen ammattikorkeakoulun Valkeakosken toimipisteen ympäristöön, Lotilan palvelukeskittymän tuntumaan, on kehittynyt opetus- ja kehitystoiminnan keskittymä Valkeakoski Campus, jossa on n. 250 työpaikkaa ja 3000 opiskelijaa, joista huomattava määrä on kansainvälisiä opiskelijoita. Pienempi opiskelukeskittymä on n. 120 oppilaan sisäoppilaitos Päivölän opisto Tarttilassa. Virkistys- ja matkailupalveluita on Valkeakoskella keskustan monipuolisten liikunta- ja kulttuuripaikkojen lisäksi erityisesti Sääksmäen ympäristössä.

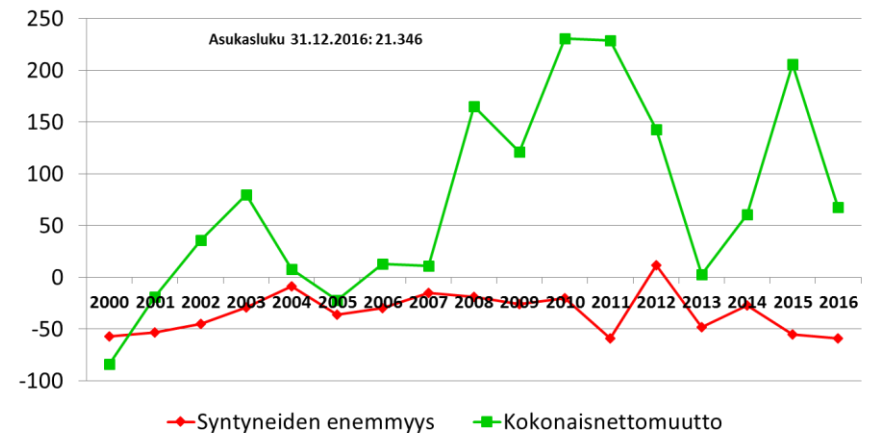
Aivan Valkeakosken etelärajalle on äskettäin kaavoitettu uusi teollisuusalue. Pirkanmaan Portti –nimellä profiloitunut alue liittyy yhdyskuntarakenteellisesti Hämeenlinnan Kalvolan taajamaan.

Maankäytön strategisen kehityskuvan lähtötietoja on esitelty laajemmin tämän kehityskuvaraportin liitteenä olevassa lähtötietoraportissa.

Valkeakoskea koskevat muutosvoimat ja ilmiöt

Kehityskuvatyön rinnalla laaditaan samanaikaisesti Valkeakosken kaupunkistrategiaa. Strategiatyössä on tunnistettu keskeisiä muutosvoimia ja ilmiöitä, joihin kaupungin on suunnittelussa syytä varautua:

- Eriarvoistuminen / syrjäytyminen
- Ikärakenteen / huoltosuhteen muutos
- Kaupungistuminen ja muuttoliike
- Työn luonteen muutos
- Maakuntaudistus
- Digitalisaatio
- Talouden kehitys
- Ympäristökysymykset ja ekologisuus
- Pendelöinnin / liikkumisen lisääntyminen

Väestömuutokset Valkeakoskella 2000 - 2016

Tavoitteet

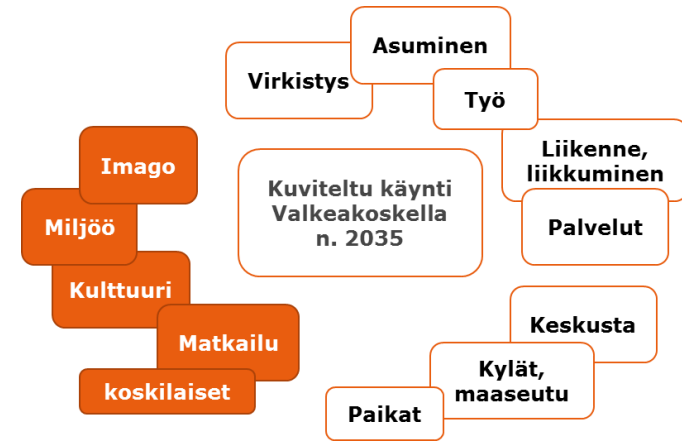
Työskentelyn alussa keväällä 2017 kehityskuvassa määriteltiin ratkaistavaksi seuraavat kysymykset:

- Väestötavoite
- Väestön sijoittuminen
- Taajamien kasvualueet
- Infrastruktuuri
- Palvelurakenne
- Virkistysyhteydet
- Maanomitus
- Kestävä kehitys
- Kaupungin taloudelliset mahdollisuudet

Alustavaksi kehityskuvan sisällön tavoitteeksi oli työn alkaessa asetettu edellytyksien luominen kaupungin **hallittuun ja hallittavissa olevaan tasapainoiseen kasvuun sekä eheän ja taloudellisen kaupunkirakenteen kehittämiseen.**

Kehityskuvatyön alkuvaiheessa tavoitteita ja näkemyksiä kartoitettiin valkeakoskelaisille avoimessa työpajassa. Tämän jälkeen kaupunginvaltuutetuille järjestettiin seminaari, jossa päättäjät kokeilivat tulevien asukkaiden ja työpaikkojen mahdollisia sijoittumisvaihtoehtoja sekä keskustelivat erilaisista maankäyttöön liittyvistä erityisteemoista. Lähtötietoselvittelyn ja työpajojen jälkeen laadittiin kaksi vaihtoehtoista, yksinkertaista työskenaariota. Näitä käytettiin keskustelun pohjana hankkeen ydintyöryhmässä ja ohjausryhmässä, kaupunkistrategiahankkeen projektiryhmässä sekä Valkeakosken ulkopuolisten viranomaisten kanssa konsultointiluonteisessa viranomaistyöneuvottelussa.

Tilaisuuksien sisältöä ja kehityskuvan valmisteluvaiheen skenaariotyötä on avattu raportin liitteenä olevassa vuorovaikutusraportissa.

Valkeakoskelaisille järjestetyssä tulevaisuustyöpajassa tehtiin kuviteltu matka tulevaisuuden Valkeakoskelle, jonka yhteydessä pohdittiin, mikälainen ympäristö silloin olisi. Työpajassa korostuivat perinteisten yhdyskuntasuunnittelun teemojen rinnalla mm. miljöasiat, kulttuuri ja kaupungin imago.

Päättäjille järjestetyssä valtuustoseminaarissa puhutteli mm. rakentamisen intensiteetti, taajaman kehityssuunnat ja rantojen käyttö.

Kaupunkistrategiatyön tavoitteet

Kasvava Valkeakosken kaupunki on hyvinvoiva yhteisö – Valkeakoski on asukkaidensa ja yritystensä yhteinen mansikkapaikka

Maankäytön kehityskuvaa on laadittu rinnakkain uuden kaupunkistrategian kanssa, välittäen tietoa aktiivisesti työryhmältä toiselle. Kaupunkistrategiatyössä on noussut esille kuusi päätavoitetta, joita edistämiseen on myös kehityskuvatyössä pyrittävä etsimään ratkaisuja:

- Kaupunki kasvaa ja yritysten määrä lisääntyy
- Koko organisaatio edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä
- Hyvinvointipuistokokonaisuus kehittyy ja vahvistuu
- Oppilaitokset tekevät yhteistyötä keskenään ja elinkeinoelämän kanssa
- Palveluja uudistetaan ottamalla käyttöön uutta teknologiaa ja uusia toimintatapoja
- Tasapainoinen talous mahdollistaa hyvinvoinnin ja kehityksen

Ympäristöohjelmatyö

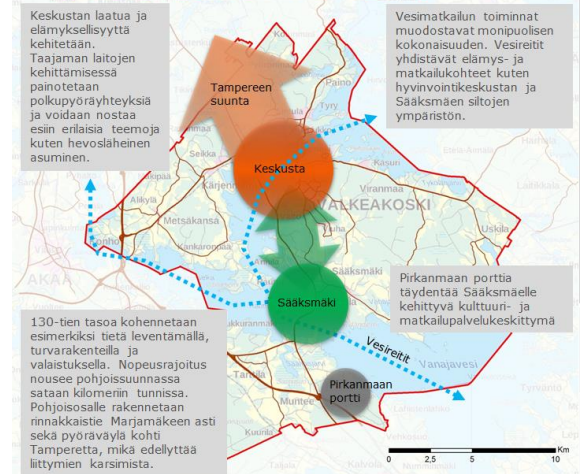
Maankäytön strateginen kehityskuva sisältää myös Valkeakosken maankäytön ympäristökysymyksiin liittyviä keskeisiä tavoitteita ja tarvittavia toimenpiteitä. Ympäristökysymyksiä ja -toimenpiteitä on koostettu erillisenä työskentelynä Valkeakosken keskeisten toimialojen ja virkahenkilöiden muodostamassa ympäristöohjelmatyöryhmässä.

Kehityskuvatyön alustavat tavoitteet hallitusta ja hallittavissa olevasta tasapainoisesta kasvusta sekä eheän ja taloudellisen kaupunkirakenteen kehittämistä ovat säilyneet läpi työskentelyn. Kehityskuvaluonnoksen hahmottuessa syksyllä 2017 tavoitteet ovat täsmentyneet edelleen, ja niiden saavuttamiseksi on tunnistettu valikoima keinoja.

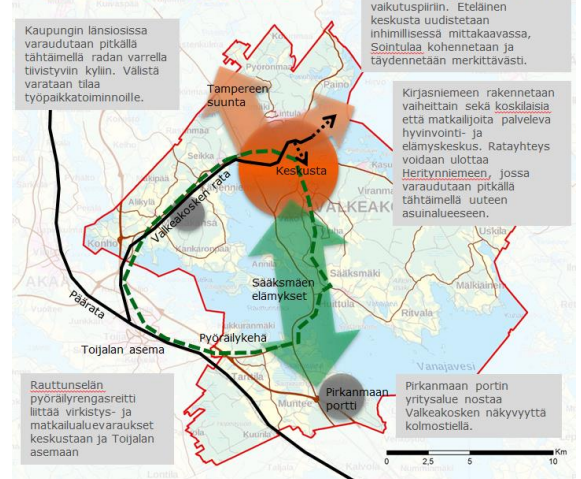
Työn aikana määrittyneet maankäytön peruseriaatteet:

- **Väestötavoite ja työpaikkatavoite** ovat kasvavia. Vuonna 2021 väkiluku on n. 22 000 ja vuonna 2040 n. 26 100. Työpaikkojen määrä kasvaa vuosittain strategian mukaisesti.
- **Valkeakosken kaupunkirakenteelle** on ominaista yksi selkeä keskustaajama keskusta-palveluineen. Tämä säilytetään kehityskuvassa maankäytön kehittämisen lähtökohtana.
- **Maaseudun rakentamista** ohjataan tukemaan kylien elinvoimaa.
- **130-tien** suuntainen koko kaupungin lävistävä etelä-pohjoinen -yhteys muodostaa kaupunkirakenteen selkärangan.
- **Valkeakosken rataa** kehitetään elinkeinoelämää tukevana, mutta mahdollisuudet henkilöliikenteeseen pidetään pitkällä tähtäimellä auki.
- **Hyvinvointikeskusta** nousee esiin kärkihankkeena, johon liittyy myös keskustan pyöräily- ja kävelymahdollisuuksien edistäminen. Hyvinvointikeskusta liittyy laajempaan terveys- ja elämyspalveluiden kehitykseen verkostoon.
- **Ilmastotavoitteita** toteutetaan tukemalla maankäytön ratkaisulla joukkoliikennekäytäviä ja pyöräilyä sekä pitämällä kaupunkirakenne hallittuna ja resurssitehokkaana.

”Valkeakosken Venetsia”

”Oikeilla raiteilla”

Kehityskuvatyön alkuvaiheessa esille nousseita ajatuksia testattiin kahden kehityskuvaluonnoksen avulla.

Kehityskuvaratkaisun kuvaus

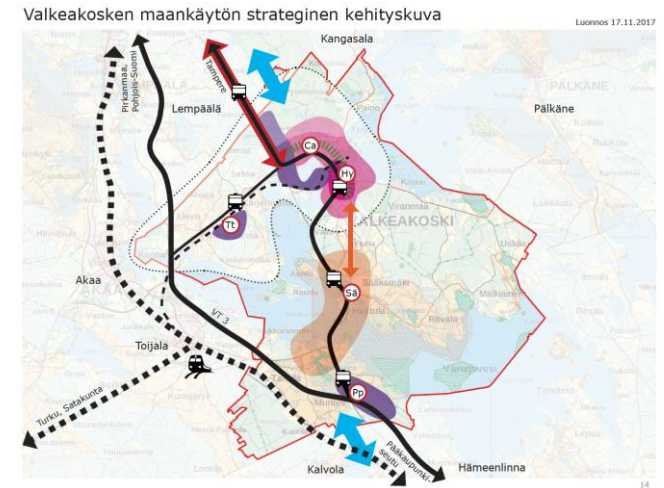
Kehityskuvaluonnos on saanut muotonsa skenaariotyöskentelyn kautta. Alkusyksystä 2017 tarkastelluista kahdesta vaihtoehdoisesta kehityskuvamallista poimittiin parhaat ja toteutumisen kannalta realistisimmat ominaisuudet, joista muodostettiin varsinainen kehityskuva.

Kehityskuvatyön keskeisin väline on kehityskuvakartta, joka esittelee raportissa tämän sanallisen kuvauksen jälkeen. Karttaan ja siihen liittyviin merkintöihin on tiivistetty Valkeakosken maankäytön keskeisimmät strategiset tavoitteet. Kehityskuvakartalla käsitellään maankäyttöä hyvin laajamittaisella, yleispiirteisellä tasolla.

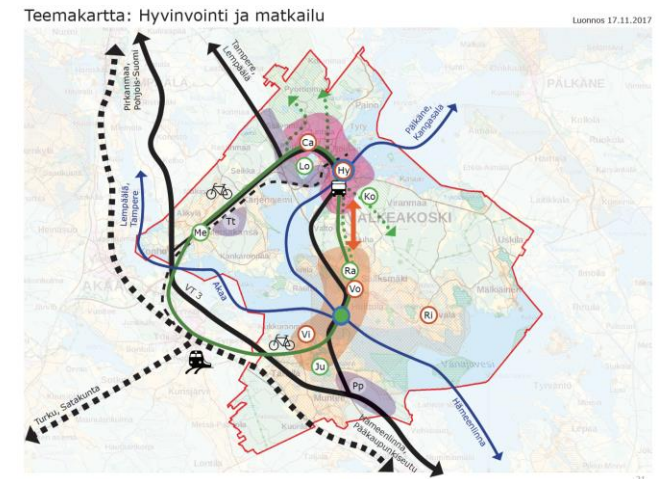
Kehityskuvakartalla on nostettu esille taajamarakenteen kehittymisen kannalta keskeiset vyöhykkeet, liikenneverkon tulevaisuus sekä keskeisimmät paikat, joiden kehittämiseen ja suunnitteluun on panostettava tulevaisuuden haasteisiin vastatessa. Tarkasteluajanjaksona on vuosi 2040, mutta kauemmaskin tulevaisuuteen hahmotellut kehitysmahdollisuudet on pyritty huomioimaan.

Kehityskuvakartan rinnalla on esitetty virkistys- ja matkailutoimintoja erillisenä tarkasteleva teemakartta omine merkintöineen. Tällä on haluttu toisaalta selkeyttää karttaesitystä ja toisaalta tarjota hyvinvointi- ja matkailualan toimijoiden käyttöön oma työväline vuorovaikutuksen ja yhteistyön pohjaksi.

Kehityskuvan vaikutusten arvioinnista on esitetty raportissa kooste kehityskuvakartan jälkeen. Raportin lopussa on lisäksi kuvattu tarkemmin kehityskuvan konkreettisia toteutustoimenpiteitä ja esitetty toimenpiteiden priorisointijärjestystä käynnissä olevalle valtuustokaudelle sekä sen jälkeiselle pitemmälle ajanjaksolle.

Kehityskuvakartta on raportin sivulla 14.

Hyvinvoinnin ja matkailun teemakartta on sivulla 21.

Kaupunkirakenne, toimintojen sijoittuminen

Valkeakosken kaupunkirakenteen oleellinen vahvuus on asukkaiden ja työpaikkojen keskittyneisyys keskustaajamaan palveluiden äärelle. Tiivis yhdyskuntarakenne tukee palveluiden saatavuuden lisäksi kestäviä kulkumuotoja ja on kunnallistaloudellisesti edullinen. Vahvuuden säilyttämiseksi kehityskuvassa tuetaan nykyistä kaupunkirakennetta osoittamalla uusi rakentaminen edelleen pääosin olemassa olevan yhteyteen. Uuden infrastruktuurin rakentaminen ja uusien rakentamattomien alueiden käyttöönotto pyritään minimoimaan.

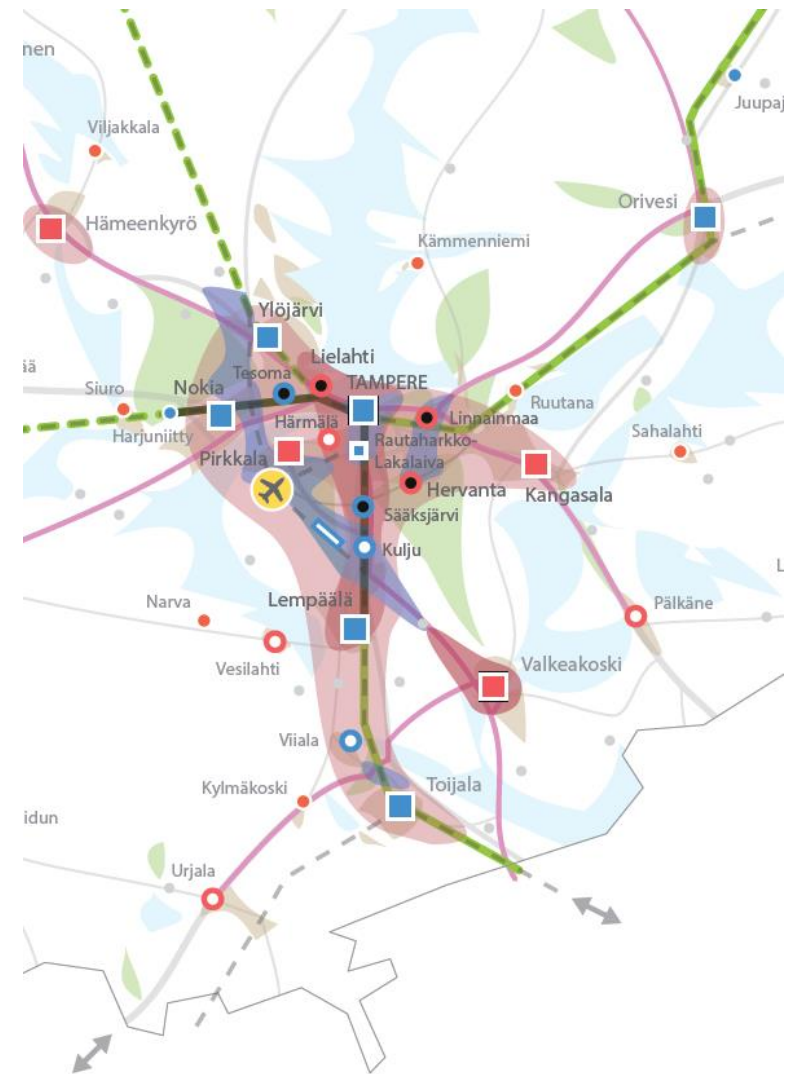
Intensiivisin jo rakennettujen alueiden kehittäminen kohdistuu kehityskuvassa ydinkeskustaan, erityisesti kanavan eteläpuolelle. Ydinkeskustan ulkopuolella taajamaa täydennetään ja rakennuskantaa uudistetaan asukkaiden ja yritysten tarpeet ja ympäristön laatuvaatimukset huomioiden. Täydennysrakentamista ohjataan erityisesti joukkoliikenteen laatuikäväälle, keskustan pyöräily-yhteyksien varten. Keskustaajaman laajennussuunta on maltillisesti vaihteittain kohti pohjoista, jossa uusien asuinalueiden rinnalla kehitetään 130-tien varrelle teollisuuspainotteista työpaikkavyöhykettä.

Kehityskuvan tarkasteluajankohdan 2040 jälkeinen pitkän tähtäimen taajamarakenteen kehitys on huomioitu osoittamalla kehityskuvakartalla taajama-alueen ympärille kehittämisen varoalue. Tällä vyöhykkeellä käytetään tarkkaa harkintaa hajarakentamisen suhteen, etteivät tulevaisuuden kehittämismahdollisuudet esty.

Maaseudulla rakentaminen ohjataan tukemaan kylien vetovoimaa. Rantarakentamista voidaan avata maltillisesti, lainsäädännön puitteissa. Valkeakosken kylät eivät kuitenkaan leimallisesti sijoitu rannoille, joten rantarakentamisella ei voida tukea eheän yhdyskuntarakenteen muodostumista.

Keskustaajamasta erillisenä kehitetään Valkeakosken eteläkärkeen uutta Pirkanmaan Portin työpaikka-alueita. Uudisalue liittyy Hämeenlinnan Kalvolan taajamarakenteeseen ja infrastruktuuriin, mutta toisaalta nostaa Valkeakosken näkyvyyttä kolmostien suuntaan.

Sääksmäeltä Tarttilaan on kehityskuvassa esitetty kulttuurivyöhyke, jota on tarkoitus tarkastella suunnittelussa ja markkinoinnissa kokonaisuutena.

Maakuntakaavan liikennekaaviossa Valkeakoski on seutukeskus, jonka aluekehitys suuntaa 130-tien vartta kohti Tamperetta.

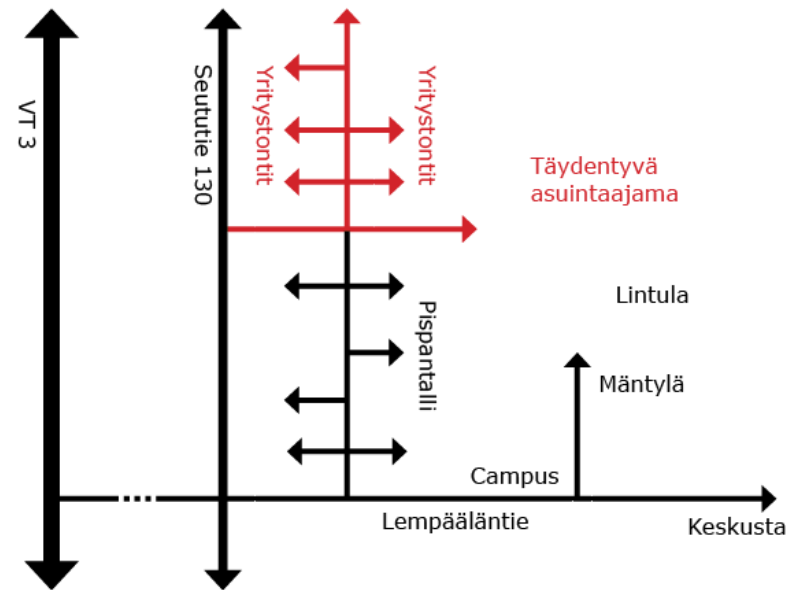
Liikkumisverkosto

Kehityskuvassa esitetään joukkoliikenteen laatukäytävä, joka yhdistää Valkeakosken muihin seudun tärkeisiin alueisiin ja kaupunkeihin. Joukkoliikenteen järjestämisessä Valkeakoski voi tehdä myös seudullista yhteistyötä muiden kuntien kanssa. Tavoitteena liikumisverkon kehittämisessä on mahdollistaa eheät, eri liikkumisvälineitä yhdistelevät matkustusketjut. Keskustaajamassa joukkoliikenneverkostoon liittyy vahvistuva pyöräilyverkko. Tiivistyvä kaupunkirakenne tukee joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn toimintaympäristöä.

Pyöräilyverkon pääosat ovat joukkoliikenneverkkoa noudattava runko ja siitä säteittäin kohti taajamaa suuntaavat yhdysreitit. Pyöräilyn edistämällä tuetaan paitsi joukkoliikenteen ja strategisten kehityspaikkojen saavutettavuutta, myös edistetään valkeakoskelaisten terveyttä ja hillitään ilmastonmuutosta. Kestävän liikunnan kokonaisuuteen liittyy joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, kuten pyöräilyn ja kävelyn, ohella laadukkaat liittytaliikennepaikat sekä tavoitteet tiivistyvän ydinkeskustan esteettömyydestä.

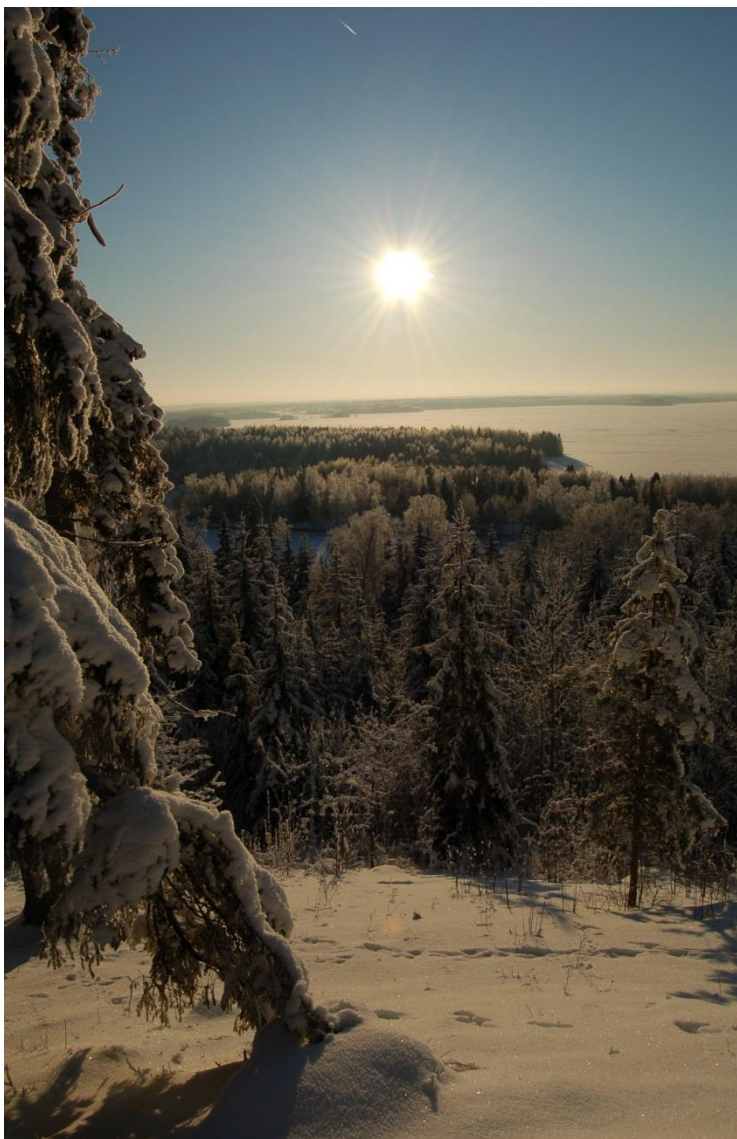
Kehityskuvatyön alkuvaiheessa tarkasteltiin henkilöliikenteeltä pitkään suljettuna olleen Valkeakosken radan kehittämismahdollisuuksia. Radan avaaminen uudestaan henkilöliikenteelle nähtiin nykypäivän teknologioiden ja maankäytön kehittämisen priorisoinnin valossa epärealistisena. Mahdollisuus on kuitenkin huomioitu kehityskuvassa esittämällä taajamarakenteen laajenemisen varoalue, jonka alueella raideliikenteen edellytykset on syytä säilyttää.

Virkistysreittiverkostosta kehityskuvassa on nostettu esille uusi pyöräilyreittikokonaisuus, Pikku-Vanajan reitti. Isovuolteen, Rautun ja Makkaran selkien vesistöalueiden ympäri virittyvä pyöräilyreitti yhdistää toisiinsa Valkeakosken väestön, työpaikat sekä keskeiset elämäntalouden toimijat ja yhdistyy myös vesireittien avainpaikkoihin keskustassa ja Sääksmäen silloilla. Reitti on suurimmaksi osin kuljettavissa pyörätietä pitkin jo nyt.

Seututien 130 parantaminen

Kehityskuvan yksittäinen liikenteellinen kehittämistavoite koskee Seututietä 130. Tavoitteena on kehittää tien liikennöitävyyttä ja tarjota sitä kautta nopeat ja turvalliset seudulliset pendelöintiyhteydet, jotka kulkevat rinnakkain valtatie 3:n kanssa. Valkeakosken pohjoisosassa kulkevalle 130-tien osuudelle pyritään rakentamaan paikallisen tason rinnakkaisreitti, joka luo edellytyksiä väylän varren elinkeinotoiminnalle. 130-tien laatua on mahdollista kohentaa yleisesti nostamalla samalla liikkumisnopeutta, mikä edellyttää liittymien määrän pitämisen tarvittavan pienenä.

Kaupunkimaisen keskustaajaman vastapainona on maaseutu ympäristö elämyksellisine luonnon- ja kulttuurimaisemineen.

Kaupunkikuva, maisema

Valkeakosken pinta-alasta merkittävä osa on valtakunnallisesti arvokasta maisemaa tai RKY-aluetta. Kulttuurimaisemat ja teollisuuspaikkakunnan keskustamiljöön tarjoavat mahdollisuuden laadukkaan ja elämyksellisen virkistysverkoston luomiselle sekä synnyttävät potentiaalia matkailuyritysten toiminnalle. Kulttuuriympäristön rinnalla keskeisiä maisemallisia voimavaroja ovat luonnonympäristö ja vesistöt.

Kehityskuvassa on nostettu esiin suunnitteilla oleva hyvinvointikeskustahanke, jossa keskustan julkisten ja yksityisten hyvinvointifasilitteettien verkostosta pyritään muodostamaan yhtenäinen, kaupunkikuvaa tukeva kokonaisuus. Kustantavan hyvinvointikokonaisuuden rinnalla on kehityskuvassa esitetty Sääksmäen kulttuurikäytävä, joka yhdistää 130-tien varren kulttuuripaikat sekä luonto- ja vesistömaisemat Valkeakosken keskiosissa. Hyvinvointia ja virkistystä on tarkasteltu kehityskuvassa erikseen omalla teemakartallaan, jossa on myös esitetty hyvinvointi- ja kulttuuritoimintoja toisiinsa sitova Pikku-Vanajan pyöräilyreitti.

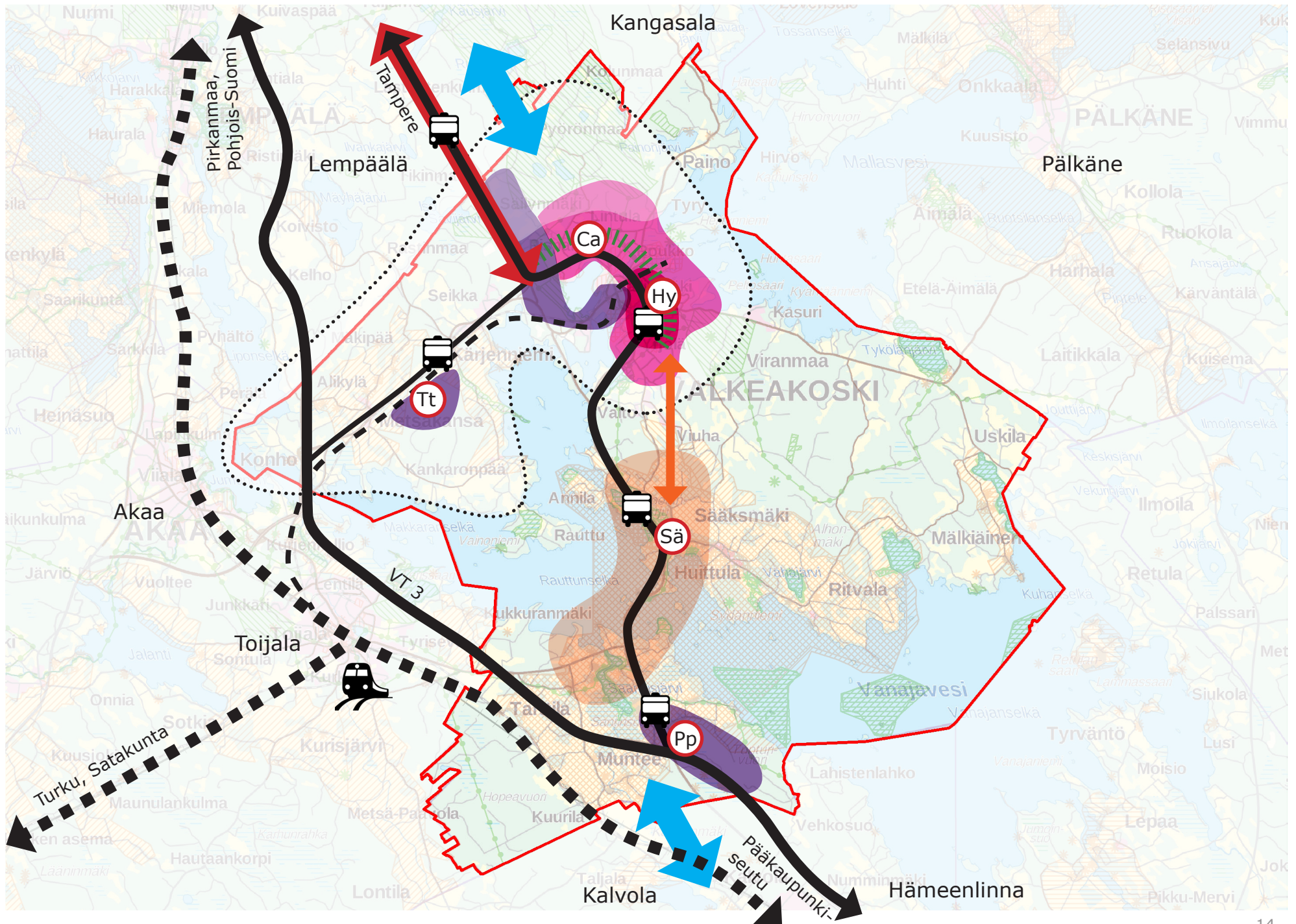
Valkeakosken yhdyskuntarakenteelle tyypillinen eheys jatkuu monien yksittäisten alueiden yhtenäisessä kaupunkikuvassa ja rakennustavassa. Tästä voimavarasta pyritään kehityskuvassa pitämään kiinni.

Kehityskuvassa intensiivisimmin ilmeeltään päivittyvä paikka on ydinkeskusta. Hyvinvointikeskustahankkeeseen liittyen tavoitteena on yhdistää pohjois- ja eteläpuolisia keskustan osia kanavamiljöön kohentamisen avulla. Suurin varsinainen uudistumistarve kaupungissa on eteläisessä keskustassa. Tähän liittyy myös tavoite toimivan joukkoliikenneverkon edellytysten säilyttämisestä ja parantamisesta. Myös pohjoispuolista ydinkeskustaa on tarkoitus täydentää, samalla kohentaen ympäristön laatua ja käytettävyyttä, luoden terveyttä edistävää, *palauttavaa kaupunkiympäristöä*. Ydinkustan ulkopuolisen keskustaajaman erityinen kehittämispaikka on Valkeakosken Campus, jota on tarkoituksena monipuolistaa toiminnallisesti.

Kaupunkikuvan ja maiseman kannalta erityinen muutospaikka on Valkeakosken eteläkärjessä oleva Pirkanmaan Portti, jolla luodaan kolmostiellä liikkuville mielikuvaa Valkeakoskesta modernina ja maiseman arvoja kunnioittavana teollisuus- ja elinkeinoalueena.

Valkeakosken maankäytön strateginen kehityskuva

9.4.2018

karttamerkinnot

Täydentyvä ydinkeskusta

Ydinkeskustan intensiivisellä kehittämisellä tuetaan Valkeakosken palvelurakennetta ja edistetään kaupungin vetovoimaa. Samalla kohennetaan päivittäisen elinympäristön elämyksellisyyttä ja esteettömyyttä. Erityisesti eteläistä keskustaa ja kanavamiljöötä uudistetaan merkittävästi, pitäen ympäristö kuitenkin ihmisen mittakaavassa. Intensiivisin täydennysrakentaminen pyritään kohdistamaan joukkoliikennekäytävien ja pyöräilyreittien varrelle. Matkakeskuksen uudistaminen tehdään siten, että seisake liittyy kiinteästi täydentävään korttelirakentamiseen ja vastaa tulevaisuuden liikkumistapojen kehitysnäkymiin.

Hyvinvointikeskustahanke

Tulevaisuudessa keskustan läheiset terveys-, virkistys-, liikunta-, luonto- ja matkailupalvelut muodostavat eheän kokonaisuuden, joka palvelee sekä valkeakoskelaisia että paikkakunnalla vierailevia. Hyvinvointikeskustahanke tähtää positiivisiin ja ennaltaehkäiseviin terveysvaikutuksiin, elämispalveluihin ja kaupungin imagon kohentumiseen. Kaupunkikuvallisesti hanke liittyy kohentuvan kanavamiljöön avulla yhteen eteläisen ja pohjoisen keskustan.

Keskustaajama

Keskustaajamaa kehitetään hallitusti laajentamalla ja täydentämällä. Tavoitteena on tasapainoinen yhdyskuntarakenne, jossa asumismuodot ovat monipuolisia. Myös rakennuskannan uudistaminen on mahdollista. Intensiivisin täydennysrakentaminen pyritään kohdistamaan joukkoliikennekäytävien ja pyöräilyreittien varrelle, lähipalveluiden tuntumaan. Karttamerkinnot haaleampi alueen osa esittää taajaman pohjoisosan vielä rakentamatonta tulevaa laajentamissuuntaa.

Campuskeskittymä

Valkeakosken Campusta monipuolistetaan toiminnallisesti. Campus ja Lotilan palvelukeskittymä muodostavat tulevaisuudessa yhtenäisen, jatkuvan ja vetovoimaisen kokonaisuuden, jonka kehittämistä tuetaan maankäytön ratkaisuilla. Sijainti joukkoliikennekäytävällä ja pyöräilyn runkoreitillä lähellä asutusta ja työpaikkoja hyödynnetään mahdollisimman hyvin. Liikkumisen sujumisen takaamiseksi varmistetaan liittymispysäköinnin riittävyys ja laatu. Ympäristön suunnittelussa kiinnitetään huomiota kohtaamispaikkojen syntymiseen sekä ulko- ja sisätilojen joustavan käytön mahdollistamiseen: tavoitteena on oppilaitosten välisen sekä oppilaitosten ja elinkeinoelämän välisen yhteistyön tukeminen.

Työpaikkojen ja teollisuuden keskeiset kehittämialueet

Kehityskuvassa on kolme erityisesti yritystoiminnalle varattua aluetta: keskustaaajaman Teollisuusakseli, kolmostien liittymän Pirkanmaan Portti sekä valkeakosken radan tavarankuljetustermiinaali.

Valkeakosken Teollisuusakseli

Keskustaaajaman halkaisevaa teollisuuden akselia laajennetaan vaiheittain 130-tien viertä Tampereen suuntaan. Laajentaminen edellyttää liikenneväylien kehittämistä. 130-tien liikennöitävyyden turvaamiseksi tarvitaan pääväylän kanssa saman suuntainen paikallista tasoa palveleva rinnakkaisreitti, josta on järjestettävissä suorat liittymät yritystonteille.

Pirkanmaan portti

Valkeakosken eteläkärjen tekeillä oleva työpaikka-alue liittyy sekä kunnallistekniikan kautta että toiminnallisesti Kalvolan taajamaan. Alueelle tavoitellaan suuria yksiköitä. Tavoitteena on myös edistää Valkeakosken näkyvyyttä kolmostielle ja luoda kaupungista positiivista mielikuvaa.

Tavarankuljetustermiinaali

Valkeakosken radan ja bussiliikenteen joukkoliikennekäytävän varrelta, kylätaajamien väliseltä rakentamattomalta alueelta varataan maakuntakaavan mukaisesti alue puuterminaalille. Alueella voidaan harjoittaa myös muuta tilaa vievää teollisuuteen ja varastointiin liittyvää toimintaa. Alueen suunnittelussa ja markkinoinnissa painottuvat logistisesti monipuolinen sijainti, Valkeakosken osaamiskeskittymän läheisyys sekä mahdollisuus harjoittaa tilaa vaativaa toimintaa

Sääksmäki

Sääksmäen kylätaajamaa voidaan täydentää maltillisesti tukemaan kylän elinvoimaa. Nykyisten kylätoimintojen kehittämisessä ja uusien toimintojen houkuttelemisessa hyödynnetään sijaintia kehityskuvakartassa esitetyllä Sääksmäen Kulttuurikäytävällä.

Sääksmäen Kulttuurikäytävä

Historiallisen Sääksmäen ympärille kurottuvaa kulttuuritoimintojen, arvokkaiden miljöiden ja maisema-elämysten keskittymää tuetaan tarkastelemalla aluetta suunnittelussa ja markkinoinnissa kokonaisuutena. Alueella tarjotaan sijoittumispaikkoja matkailualan yrityksille. Alueen arkeologiset arvot turvataan ja hyödynnetään vetovoimaisuuteen liittyvänä voimavarana.

Hyvinvointiverkoston ydinpaikat

Hyvinvointikeskustaa ja Sääksmäen kulttuurikäytävää tarkastellaan suunnittelussa ja markkinoinnissa yhtenäisenä kokonaisuutena. Hyvinvointi- ja elämyseskeskittymien välisten ulkoilu- ja pyöräilyreittien säilyminen turvataan. Hyvinvoinnin ja matkailun kysymyksiä on tarkasteltu omalla teemakartallaan karttamerkintäosion jälkeen.

Taajamarakenteen laajenemisen varoalue

Tavoitevuoden 2040 jälkeisiä vaikeasti ennustettavia yhdyskuntarakenteen laajentamistarpeita ja tulevaisuuden teknologioita huomioiva taajamaa ympäröivä vyöhyke, jonka suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota yhdyskuntarakenteen kehittymisedellytysten säilymiseen. Läntisellä alueella huomioidaan maankäyttö- ja liikennetarkoituksessa raskaan logistiikan toimintaedellytykset ja raideliikenteen kehittämismahdollisuudet. Pohjoisella alueella huomioidaan erityisesti 130-tien ympäristön kehittämismahdollisuudet, virkistysyhteyksien säilyminen sekä liittyminen Tampereen seudun joukkoliikenneverkkoon. Merkintä tarkentaa maakuntakaavassa esitetyn Kasvutaajamien kehittämisvyöhykkeen erityiskysymyksiä Valkeakoskella.

130-tien parannettava osuus

Tavoitteena on jouhevoittaa seudullista pendelöintiliikennettä nostamalla liikkumisnopeutta tieosuudella. Keinoja ovat erilaiset tien rakenteen ja valaistuksen tekniset parannustoimenpiteet sekä paikallisen tason rinnakkaisväylän rakentaminen 130-tien itäpuolelle.

Joukkoliikenteen laatukäytävä

Joukkoliikenteen laatukäytävä on joukkoliikenneverkon ja samalla koko yhdyskuntarakenteen selkäranka, jonka varrella maankäytön kysymykset korostuvat. Käytävä yhdistää Tampereen suunnalta tulevan liikenteen Valkeakosken keskustaan 130-tien kehitettävien alueiden ja Campuksen kautta. Etelästä Valkeakoskelle tuleva liikenne puolestaan yhdistyy Pirkanmaan portin kautta Sääksmäen kulttuurikäytävälle, ja siitä edelleen Valkeakosken keskustaan. Joukkoliikenteen palvelutason ja valkeakosken palvelurakenteen tukemiseksi intensiivisin uudisrakentaminen pyritään sijoittamaan keskustaaajamaan, ja pyöräily-yhteyksiä taajaman laidoilta joukkoliikennepysäkeille parannetaan. Erityistä huomiota kiinnitetään eri liikkumistapoja yhdistävien liityntäpaikkojen suunnitteluun eteläisessä keskustassa ja Valkeakosken Campuksella.

Keskustaaajaman pyöräily-yhteyksien parantaminen

Keskustaaajama-alueella on erityistavoitteena laadukkaan pyöräily- ja kävelyverkon varmistaminen. Tavoiteltavat pyöräilyverkon keskeiset osat ovat joukkoliikennekäytävän suuntainen pääväylä sekä siihen säteittäisesti eri puolelta taajamaa yhdistyvät reitit valikoiduissa paikoissa. Pyöräilyverkon kohentaminen tukee yhdyskuntarakenteen kehittämisen painopisteitä sekä parantaa strategisten kehittämiskohteiden saavutettavuutta ja käyttöastetta. Samalla tuetaan valkeakoskelaisten terveyttä ja toteutetaan ilmastotavoitteita.

Kolmostie

Valkeakosken näkymiseen kolmostielle panostetaan erityisesti Kaupungin sisääntuloreittien kohdilla.

Valtakunnallinen rautatieverkosto

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisen rautatieverkoston sijainti.

Valkeakosken rata

Radan toimintaedellytykset elinkeinoelämää palvelevana tavaraliikenteen väylänä pidetään yllä. Maankäytön ja liikenteen ratkaisuilla ei estetä henkilöliikenteen pitkän tähtäimen tulevaisuuden kehittämismahdollisuuksia

Valkeakosken kylät ja maaseutu

Hajarakentaminen ohjataan kylämiljöisiin, olemassa olevan infrastruktuurin äärelle.

Seudulliset yhteistyötarpeet

Merkinnällä osoitetaan seudullisen suunnittelu yhteistyön tarpeet. Pitkällä tähtäimellä kuntarajan yli mahdollisesti yhtenäisinä jatkuvia taajamia Valkeakoskella on kaksi. Pohjoisosassa 130-tien yritysalueet voivat maakuntakaavan mukaisesti jatkua Lempäälän puolella. Eteläosassa Kanta-Hämeen rajalla Kalvolaa ympäröivä työpaikkarakentamisen laajenemisvyöhyke suuntaa kohti Pirkanmaan porttia.

Yleistä seudullista, maakunnallista tai valtakunnallista maankäyttöön liittyvää suunnitteluyhteistyötä tehdään erityisesti seuraavissa teemoissa:

- 130-tien parantaminen
- Joukkoliikenne
- Ulkoiluverkosto
- Koulutus ja palveluverkko
- Vesillä liikkuminen ja satamaverkosto
- Matkailu

Maakuntakaavan 2040 arvoalueet:

- Luonnonsuojelualue alle 10 ha
- Maakunnallinen ulkoilu- ja virkistysreitti
- Maakunnallinen luonto- ja virkistysalue
- Luonnonsuojelualue yli 10 ha
- Natura 2000 -alue
- Muinaisjäänös
- Muinaisjäänösalue
- Valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö
- Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Hyvinvointi ja matkailu

Yhdyskuntarakenteen ja liikkumisverkoston kehittämisen erityisteemana kehityskuvatyössä on tunnistettu kulttuurin, matkailun ja virkistystyksen merkitys Valkeakosken hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden lähteenä. Taustalla vaikuttavat fyysinen ja henkinen kulttuuriperintö sekä elämykselliset luonnon ja vesistön maisemat. Tämä hyvinvoinnin ja matkailun teemakokonaisuus on esitetty kehityskuvakartan selkeyden vuoksi erillisenä teemakarttana.

Pikku-Vanajan lenkki

Vesistöjen ympäri kulkevat pyöräreitit muodostavat jo nykyisellään tavoiteltavia joukkoliikenneväyliä mukailevan kehän. Rengas yhdistää toisiinsa keskustaaajaman, Sääksmäen kulttuurikäytävän sekä kolmostien ja Toijalan aseman. Reitti kulkee sivuten valtakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaita maisema-alueita. Yhteyttä pyritään edistämään virkistys- ja matkailureittinä. Reitin varren suunnittelussa kiinnitetään huomiota opastukseen, ja luonnonhoidossa kiinnitetään huomiota kauniiden näkymien säilymiseen. Kaupunki pyrkii edistämään reitinvarren toimijoiden verkostoitumista.

Vesistöliikkumisen verkosto

Vesireittien varren kohdemerkinnöillä on Valkeakosken keskustassa ja Sääksmäen siltojen ympäristössä nostettu esiin vesistöliikkumisen keskeiset paikat. Näissä aktiivisesti kehitettävissä paikoissa kiinnitetään erityistä huomiota sini- ja viherrakenteen eheyteen ja miljööni miellyttävyyteen. Vesillä liikkumisen matkailukokonaisuutta suunnitellaan yhdessä naapurikuntien kanssa. Tarvittaessa suunnittelu yhteistyötä tehdään myös kauempana vesistön varsilla sijaitsevien kuntien ja toimijoiden kanssa.

Keskeisimmät virkistysyhteydet

Kartassa on osoitettu merkittävien seudullisten virkistysyhteyksien suunnat.

Hyvinvointi- ja matkailuverkosto ydinpaikkoja

Punaiset merkinnät viittaavat vahvoihin kulttuurin paikkoihin, vihreissä korostuvat luontoelämykset, ja sinisissä veden läheisyys.

Hyvinvointikeskusta

Campus

Lotilanjärvi

Korkeakangas

Rapola

Voipaala

Sääksmäen sillat

Ritvala

Metsäkansa

Visavuori

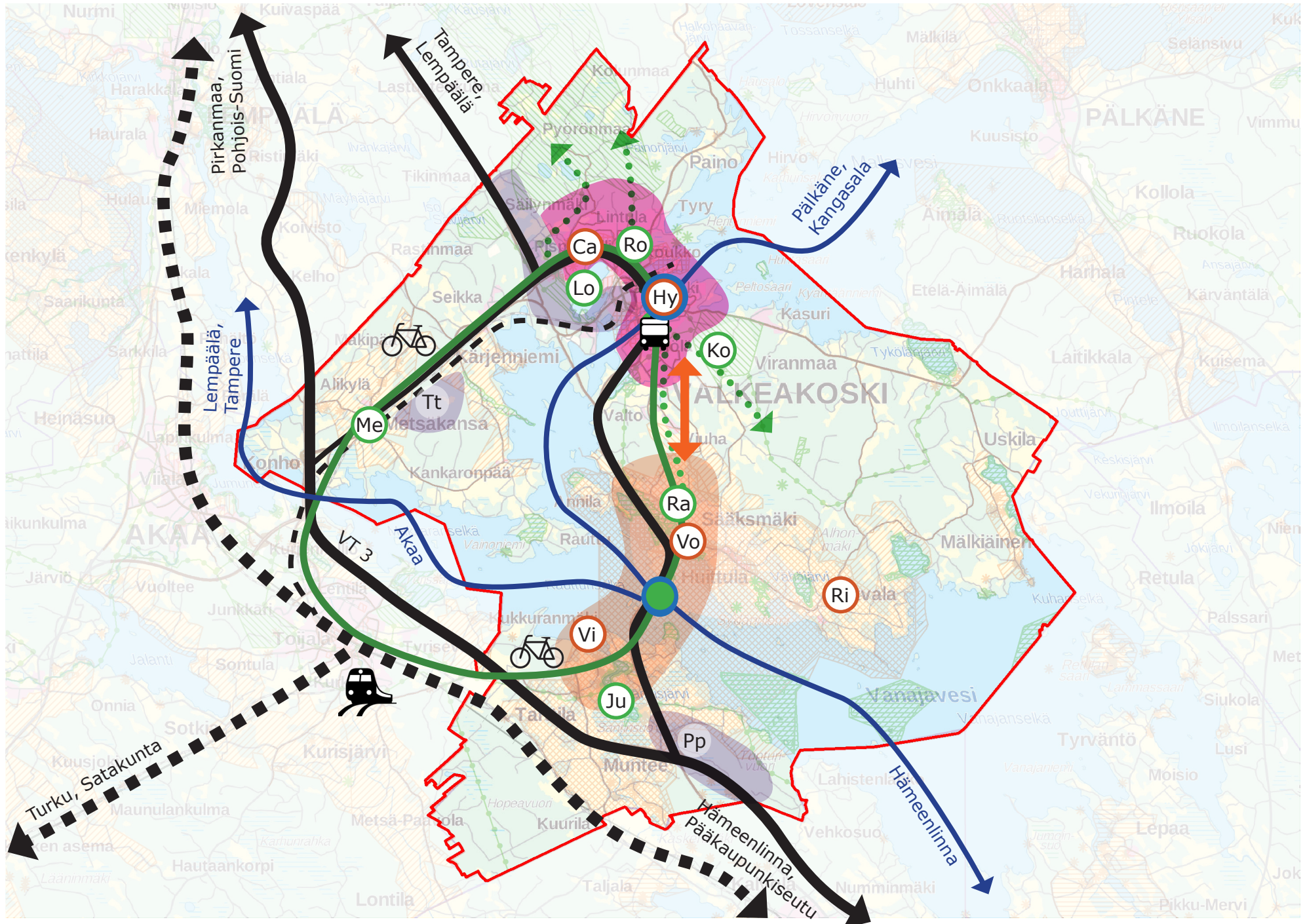
Jutikkala

Roukko ulkoilureitteineen

Teemakartta: Hyvinvointi ja matkailu

9.4.2018

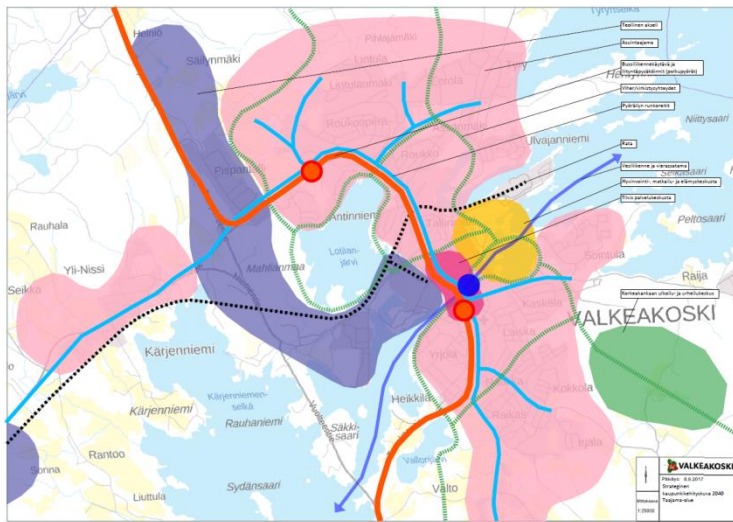

Kehityskuvan toteutus

Kaupunkistrategia määrittää toimenpiteitä vuoteen 2021

Kehityskuvatyön kanssa samanaikaisesti laaditussa kaupunkistrategiassa on määritelty kuuden perusteeman osalta konkreettisia tavoitteita vuodelle 2021 sekä indikaattoreita, joilla tavoitteiden toteutumista seurataan. Oheiseen taulukkoon on koottu toimenpiteistä ne, jotka koskevat oleellisesti strategista maankäytön suunnittelua. Lisäksi kehityskuvatyön toteutus sisältää Valkeakosken ympäristöohjelmatyöskentelyssä esiin tulleita tarvittavia toimenpiteitä. Taulukon alariville on puolestaan tuotu teemoittain esille kehityskuvatyössä nousseita pidemmän tähtäimen tavoitteita.

Kaupunki kasvaa ja yritysten määrä lisääntyy	Koko organisaatio edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä	Hyvinvointipuistokokonaisuus kehittyä ja vahvistuu
<ul style="list-style-type: none"> Kaupungin keskustan kehittäminen ja tiivistäminen Kaupungin sisäisen liikenneverkon toimivuuden ja hierarkian parantaminen kokoojakatuja rakentamalla Vuokra-asuntojen lisääminen ydinkeskustassa Haja-asutuksen ohjaaminen tukemaan kylien elinvoimaa Toimijoiden etsiminen Pirkanmaan Porttiin <p>Keskustan täydennyshankkeet:</p> <ol style="list-style-type: none"> Eteläinen keskusta Apianlahdenranta Teknisen keskuksen alue 	<ul style="list-style-type: none"> Kaupungin läpi kulkevien pyöräilyn pääväylien kuntotaso tulee olla hyvä ympärivuotisesti Kaupungin lähimetsät kartoitetaan ja tehdään niitä tukevia toimenpiteitä Terveyttä ja hyvinvointia edistävän ympäristön luominen Toimijoiden etsiminen Sääksmäen kulttuurivyohtyhykkeelle Ikääntyvän väestönosan erityistarpeiden huomioiminen erityisesti keskustassa Kaupunkiluonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien kartoitus Paikallinen vesistönsuojelutyö sekä Vanajaveden alueen vesistöjen hoito-, tutkimus- ja kunnostustoimintaan osallistuminen 	<ol style="list-style-type: none"> Koko alueen kehityskuvan tarkistaminen Liikuntapaikkojen mahdollistaminen kaavoittamalla hyvinvointipuiston alueelle. Kirjaslammen uimastadionin kunnostus
<ul style="list-style-type: none"> 130-tien parantaminen ja tulevia yritysalueita palvelevan rinnakkaiskadun rakentaminen Tampereen suuntaan Taajamarakenteen laajentaminen hallitusti kohti pohjoista 1960- ja 1970-luvun kerrostaloalueiden kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Pyöräilyn ja kävelyn verkon parantaminen jatkuu Pikku-Vanajan reitti: Toimijoiden verkottaminen, hyvinvointi- ja matkailupalveluiden ketjuttaminen Luonto- ja kulttuuriympäristön monipuolisten palveluiden hyödyntäminen ja kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointipuiston kehityskuvan mukaisten jatkotoimenpiteiden toteutukset Hyvinvointipuistokokonaisuuden kytkeminen Pikku-Vanajan reittiin

- Pyöräily
- Joukkoliikenne-Käytävä
- Liityntäpysäköinti
- Virkistysyhteys
- Tavaraliikenteen rata
- Ydinkeskusta
- Hyvinvointipuisto

Keskustaajaman kehittämistoimenpiteitä kartalla

Kehityskuvatyön yhteydessä on laadittu alustava karttatutkielma keskustaajamaan kohdistuvien tavoitteiden konkreettisesta toteutustavasta. Keskustaajaman ytimessä on kanavanvarren ydinkeskusta ja hyvinvointipuisto. Ydinalueen saavutettavuus varmistetaan vahvistamalla taajaman pyöräilyverkostoa sekä joukkoliikennekäytävää. Eri liikkumistapoja yhdistävien matkaketjujen jatkuvuutta tuetaan varmistamalla laadukkaat liittymispysäköintimahdollisuudet kriittisissä paikoissa Campuksella ja eteläisessä keskustassa. Hyvinvointipuiston ja Lotilanjärven lenkin yhdistyminen taajaman ulkopuolisiin virkistystaajamiin varmistetaan.

Oppilaitokset tekevät yhteistyötä keskenään ja elinkeinoelämän kanssa

- Campusalueen monipuolisuuden tukeminen joustavan ja kestävästä campustoiminnan tukemiseksi
- Kohtaamispaikkojen synnyttäminen ja käytön edistäminen Campuksella ja sen ulkopuolella
- Koulutus- ja harrastusmahdollisuuksien esiintuominen kaupungin vetovoimatekijänä opiskelijoille ja yrityksille

Palveluja uudistetaan ottamalla käyttöön uutta teknologiaa ja uusia toimintatapoja

- Neuvottelumenettelyn kehittäminen rakentamisen ohjaamisessa
- Joukkoliikenneyhteyksien ja eri liikkumismuotoja yhdistävien matkaketjujen sujuvuuden varmistaminen
- Luonnon hyödyntäminen oppimisympäristönä
- Luontoa säästävien lämmitysmuotojen edistäminen rakentamisessa

Tasapainoinen talous mahdollistaa hyvinvoinnin ja kehityksen

- Riittävät investoinnit vetovoimaisuutta edistäviin, kaupungin kasvun mahdollistaviin hankkeisiin
- Resurssien oikea kohdentaminen ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin
- Rakentamisen kohdistaminen kaupungin omistamille, kehittämisestä hyötyville paikoille kuten eteläiseen keskustaan
- Maanhankinta strategisesti merkittävilta sijainneilta

- Pyöräily-yhteyden ulottaminen Campukselta uusille 130-tien varren työpaikka-alueille
- Campusalueen monipuolisuuden tukeminen edelleen

- Uusien teknologioiden ja yhteiskunnallisten ilmiöiden aiheuttamiin vaikutuksiin reagointi ja ennakointi
- Osallistamiseen liittyvien uusien teknologioiden kehityksen seuraaminen ja mahdollinen hyödyntäminen

- Taajaman hallittu laajeneminen: panostaminen ensisijaisesti olemassa olevan taajaman täydentämiseen kunnallistaloudellisesti edullisilla sijainneilla
- Hajarakentamisen ohjaaminen tukemaan kylien elinvoimaa

Vaikutusten arviointi: tiivistelmä

Vaikutusten arviointi on olennainen osa maankäytön suunnittelua. Tarkoituksena on tuottaa tietoa suunnitelman toteuttamisen merkittävistä vaikutuksista. Tälle aukeamalle on koottu tiivistelmä keskeisistä kehityskuvan tavoitelluista vaikutuksista. Vaikutuksia on arvioitu yksityiskohtaisemmin teemoittain tiivistelmän jälkeen.

Yhdyskuntarakenne ja -talous

- Kehityskuvan tavoitteleva nykyiseen perustuva keskittynyt yhdyskuntarakenne on kunnallistaloudellisesti ja palvelurakenteen kannalta edullinen ratkaisu, joka samalla tukee kestävästä kehitystä.
- Kehityskuvassa osoitetulla varoalueella rajoitetaan kaupunkirakenteen hajautumista ja turvataan tulevaisuuden kehitysmahdollisuudet.
- Taajaman pohjoinen kasvusuunta on erityisesti joukkoliikenneverkon kannalta perusteltu ratkaisu

Liikkumisverkosto

- 130-tien liikennöitävyyden parantaminen nopeuttaa seudullista pendelöintiä ja tarjoaa kolmostielle rinnakkaisväylän.
- Joukkoliikennekäytävä sekä sitä tukevat pyöräilyverkko ja autojen liityntäpysäköinti tehostavat yhdyskuntarakennetta ja vähentävät arkiliikumisesta syntyvää hiilijalanjälkeä.
- Pyöräily- ja kävely-ympäristön laatuun panostaminen tukee asukkaiden hyvinvointia ja elämänlaatua

Elinkeinoelämä

- Väestönkasvu ja keskustan kohentuminen luovat mahdollisuuksia palveluyritysten toiminnalle.
- Elinkeinoelämän toimintamahdollisuudet kasvavat pohjoisessa 130-tien yritysalueen ja Campuksen myötä sekä etelässä Pirkanmaan Portin ansiosta.
- Elämystalouden alat hyötyvät virkistys- ja matkailupalveluita yhdistävistä kokonaisuuksista.

Palvelut

- väestötavoite ja yhdyskuntarakenteen eheys tukevat olemassa olevien palveluiden säilymistä sekä kasvattavat ja monipuolistavat palvelutarjontaa.
- Keskustaajaman hallittu laajentaminen ja täydentäminen tarjoaa paikkoja myös tilaa vaativille palveluille.
- Palvelutarjonnan lisääntyminen vähentää tarvetta asioida muissa suuremmissa keskuksissa.

Ihmiset ja ympäristö

- Pääosa uudisrakentamisesta suuntautuu olemassa olevaan taajamaan, mikä tukee nykyistä suurmaisemakuvaa: Taajamat eheytyvät, ja niiden ulkopuoliset arvokkaat kulttuurimaisemat ja luonto säilyvät vetovoimatekijöinä.
- Paraneva keskusta tarjoaa kohtaamispaikkoja, palveluja sekä työskentelyn ja virkistymisen mahdollisuuksia.
- Kohentuva pyöräilyverkosto ja joukkoliikennekäytävä varmistavat keskustansaavutettavuuden.
- Kehitys vahvistaa kaupungin hyvinvointi-imagoa.

Luonto, luonnonvarat ja ilmasto

- Luonnon ja virkistykseen kannalta merkittävillä alueilla ei kohdistu laajamittaista rakentamista; täydennysrakentaminen kohdistuu ensisijaisesti täydennystä kestäviin kohtiin taajamassa.
- Luontokohteet nähdään kehityskuvassa arvostettuina vetovoimatekijöinä.
- Keskittynyt, viihtyisä yhdyskuntarakenne on ilmastotavoitteiden ja energiatalouden kannalta tehokas. Maankäytön suunnittelu kannustaa kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käyttöön.

Maisema

- Arvokkaat maisema-alueet, vesistö näkymät ja luontopaikat säilyvät ja ovat vetovoimatekijöitä.
- Kehittämistoimien kautta keskustan rantamaisemat jäsentyvät ja Sääksmäen siltojen ympäristöön muodostuu matkailupaikka.
- Kehittyvä Pirkanmaan portti muuttaa maisemaa merkittävästi Valkeakoskelle etelästä saapuvalle.

Taajamakuva

- Eniten taajamakuva muuttuu ydinkeskustassa, jossa kanavan eteläpuoli uudistuu ja pohjoispuoli täydentyy.
- Hyvinvointikeskustahanke kohentaa kanavamiljöötä.
- Pohjoisen taajaman kehittämisen avainpaikka on Campusalue, jonka toiminnallisuus ja identiteetti kehittyi maankäytön myötä.
- Työpaikka-alueista kehittyi profiililtaan ja myös ulkoasultaan erilaisia.

Rakennettu kulttuuriympäristö

- Ydinkeskustan arvokas kulttuuriympäristö kestää uudistamista, kunhan ympäristö säilyy yhtenäisenä.
- Eteläisessä keskustassa muutos hävittää osia vanhasta kulttuuriympäristöstä, mutta toisaalta myös parantaa aluetta.

Vaikutusten arviointi: teemat

Yhdyskuntarakenne ja -talous

Valkeakosken väestön ja työpaikkojen määrän kasvusuuntaisuus on tilastokeskuksen ennusteiden valossa realistista. Kehityskuvan tavoitteet ovat kuitenkin hieman ennusteita korkeampia. Oletuksena on, että kehityskuvatyön mukaiset kehystoimenpiteet nostavat Valkeakosken vetovoimaa asuin- ja työskentelypaikkana. Kasvutavoitteen saavuttaminen on siis riippuvainen siitä kuinka hyvin kehystoimenpiteissä onnistutaan ja miten niihin on käytettävissä resursseja. Myös yhteiskunnalliset ilmiöt ja yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat kasvutavoitteiden toteutumiseen.

Kehityskuvassa tavoitellaan Valkeakosken nykyisen, keskittyneen yhdyskuntarakenteen säilymistä myös tulevaisuudessa. Tiivistyvä ja maltillisesti laajentuva rakenne, jossa pyritään parantamaan taajaman elinympäristön laatua, on edullinen kuntataloudellisesti sekä kestävä kehityksen näkökulmasta sekä tukee olemassa olevien palveluiden säilymistä.

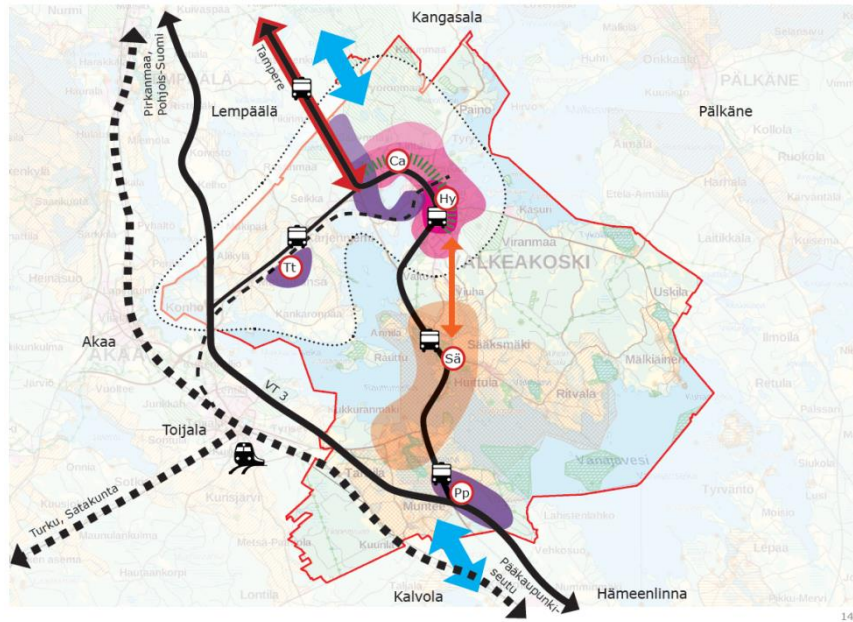
Kaupunkirakenteen hajautumista on kehityskuvassa rajoitettu esittämällä keskustaajaman ympärille varoalue. Tällä lievealueella rakentaminen ja liikenneratkaisut on syytä toteuttaa niin, että pitkälläkin tähtäimellä tulevaisuudessa tapahtuva kaupunkirakenteen laajeneminen voidaan toteuttaa hallitusti ja laadukkaasti. Varoalue siis ehkäisee hallitsematonta laajenemista ja turvaa tulevat maankäyttöratkaisut.

Kehityskuvan keskeinen strateginen ratkaisu on panostaa ydin-keskustan täydentämiseen ja parantamiseen. Keskustaajaman laita-alueille sen sijaan panostetaan maltillisemmin. Kehityskuva siis tukee ydinkeskustan palveluiden säilymistä enemmän kuin taajaman laidalla olevien keskittymien palveluita.

Taajaman strateginen pääkasvusuunta on pohjoinen. Tämä on lievässä ristiriidassa sen kanssa, että keskustaa uudistetaan palveluineen kanavan eteläpuolella. Toisaalta pohjoinen suunta on Tampereen pendelöinti liikenteen ja kehittyvän teollisen akselin sijainnin kannalta looginen. Pohjoisessa on myös taajaman eteläpuolta paremmin rakentamiseen soveltuvaa aluetta otettavissa käyttöön. Campuksen ja Lotilan kehittäminen lähipalveluiden keskittymänä tukee kokonaisratkaisua.

Valkeakosken eteläkärjen uusi työpaikka-alue, Pirkanmaan portti, on kehityskuvan ainoa kaupunkirakenteellisesti kokonaan uusi alueavaus. Alue on fyysisesti irrallinen keskustaajamasta, mutta liittyy siihen imagon kautta. Toiminnallisesti Pirkanmaan Portti liittyy Hämeenlinnan Kalvolan taajamaan, jossa se voi työllistää asukkaita ja muodostaa synergioita paikallisten yritysten kanssa. Alue ei siis hajauta yhdyskuntarakennetta vaan liittyy loogisesti kehittyvään kaakkoispuoliseen alueeseen Suomen kasvukäytävällä.

Hजारakentamista ohjataan kyliin, olemassa olevan infrastruktuurin äärelle, ja samalla tuetaan niiden säilymistä elinvoimaisina. Kylien elinvoiman ja asukasmäärän säilyminen nykyisellään on nähty realistisempaan tavoitteena kuin merkittävän kasvun tavoittelu.

Kehityskuvakartta on raportin sivulla 14.

Liikumisverkosto

Tiivistyvä yhdyskuntarakenne sekä taajaman kehittyvä kävely- ja pyöräilyverkko tukevat joukkoliikennekäytävää mahdollistaen eheät, monia kulkutapoja yhdistävät liikumisketjut. Samalla vähennetään ilmastopäästöjä ja tuetaan kestävää kehitystä. Laatukäytävääjattelu on linjassa kehityskuvan kaupunkirakenteellisten ratkaisujen kanssa. Liikumisverkon kokonaiskuvan toteuttaminen edellyttää yhteistyötä naapurikuntien kanssa sekä resursointia sujuvaan joukkoliikennekäytävään ja pyöräilyverkkoon.

Kävely-ympäristön osalta kehityskuvan keskeiset tavoitteet liittyvät ydinkeskustaan, jossa elinympäristön laadun ja elämyksellisyyden rinnalla tavoitellaan ympäristön esteettömyyttä. Nykyisten valkeakoskelaisten ikääntyessä on odotettavissa ikäihmisten muuttoliikettä nimenomaan hissillisiin asuntoihin palveluiden lähistöllä. Valkeakoskella on runsaasti myös ydinkeskustan ulkopuolista 1960- ja 70-lukujen asuntokantaa. Kehityskuvan toimenpiteissä näiden kehittäminen on ajoitettu ydinkeskustan jälkeen.

Kehityskuvan ainoa merkittävä tiehanke on 130-tien parantaminen. Tien nopeuden nosto Valkeakoskelta Lempäälään suuntaavalla välillä nopeuttaisi seudullista pendelöintiä ja tarjoaisi myös rinnakkaisväylän tulevaisuudessa todennäköisesti ruuhkautuvalle kolmostielle. Paikallisen rinnakkaisväylän rakentaminen pohjoiselle 130-tien osuudelle vähentäisi pääväylän liittymiä ja toteuttaisi seudullisia tavoitteita yhdyskuntarakenteen kehityksestä.

Valkeakosken rata on kehityskuvassa osoitettu kehitettäväksi toistaiseksi tavaraliikenteen väylänä. Henkilöliikenteen toimintaedellytysten säilyminen on turvattu kehityskuvakartalla taajaman varoalue -merkinnässä.

Hyvinvoinnin ja matkailun teemakartalla on kehityskuvassa osoitettu pyöräiltävä Pikku-Vanajan reitti. Reitti on pääosin pyörätietä. Täydennettäviä paikkoja olisivat Tarttilan läpi kulkeva osuus sekä lyhyt siirtymä Sääksmäellä. Toteuttaminen edellyttää mm. opastukseen panostamista ja maisemanhoitoa reitillä.

Elinkeinoelämä

Väestön kasvutavoitteen toteutuminen vahvistaa yrityksille käytettävissä olevan työvoiman monipuolisuutta ja luo myös yhdessä keskustan kohentamisen kanssa mahdollisuuksia palveluyritysten toiminnalle. Campusalueen kehittämiseen panostaminen edistää oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä, houkuttelee uusia toimijoita ja nostaa oppilaitosten vetovoimaisuutta opiskelijoiden näkökulmasta.

130-tien pohjoisen osuuden rinnakkaisväylä luo toteutuessaan mahdollisuuksia teollisen akselin laajentumiselle ja Valkeakosken elinkeinoelämän kehittymiselle. Pirkanmaan portti mahdollistaa yrityksille hyvän logistisen sijainnin kolmostien näköalapaikalla, ja radanvarren työpaikka-alue mahdollistaa tilaa vievän teollisuus- ja varastointitoiminnan. Teollisuus- ja jalostusalan yritysalueet siis monipuolistuvat merkittävästi.

Kulttuuri- ja luonnonympäristöä vesistöineen on hyödynnetty erityisesti matkailu- ja virkistysalalla voimavarana. Elämystalouden alojen tukemiseksi kehityskuvassa on esitetty virkistys- ja matkailupalveluita yhdistäviä kokonaisuuksia. Toimijoiden välinen verkostoituminen luo synergioita ja avaa uusia mahdollisuuksia. Kriittistä toteutumisen kannalta on uusien ankkuriyritysten löytäminen alueelle.

Maa- ja metsätalouden mahdollisuudet säilyvät kehityskuvan mukaisessa ennallaan, joskin maaseudun maisema-arvot painottuvat entisestään.

Palvelut

Kehityskuvan väestötavoite ja yhdyskuntarakenteellinen ratkaisu tukevat olemassa olevien palveluiden säilymistä. Väestön lisääntyminen mahdollistaa myös uusien palveluyritysten sijoittumisen ja sitä kautta Valkeakosken palvelutarjonnan lisääntymisen ja monipuolistumisen. Uusia, kaupunkirakenteesta irrallisia kaupan alan keskittymiä ei ole esitetty.

Kehityskuva mahdollistaa uusia yksityisiä palveluita erityisesti keskustassa, jossa rakennuskannan uudistamisella ja ympäristön viihtyvyyden parantamisella luodaan alueelle vetovoimaa. Kehityskuvan mukainen keskustaaajaman hallittu laajentaminen ja täydentäminen tarjoaa uusia sijaintipaikkoja myös sellaisille yksityisille palveluille, jotka eivät esimerkiksi suuren tilantarpeen vuoksi sovellu ydinkeskustaan. Vaihtoehtoiset sijaintipaikat mahdollistavat uusien toimijoiden sijoittumisen ja edistävät siten toimivan kilpailun toteutumista.

Kehityskuva vahvistaa Valkeakosken keskustan kaupallista vetovoimaa ja asemaa eteläisen Pirkanmaan palveluverkossa. Keskustaan sijoittuvat palvelut ovat hyvin saavutettavissa henkilöauton lisäksi myös joukkoliikenteellä sekä kävellen ja pyöräillen. Palvelutarjonnan lisääntyminen Valkeakoskella vähentää tarvetta asioida Tampereella ja muissa suuremmissa keskuksissa, jolloin asiointimatkat kaupunkilaisille lyhenevät ja palvelujen fyysinen saavutettavuus paranee.

Keskustaaajaman ulkopuolella kehityskuvalla tuetaan kulttuuri- ja luontoympäristön ympärille kasvavia hyvinvointi- ja matkailupalveluita.

Ihmiset ja ympäristö

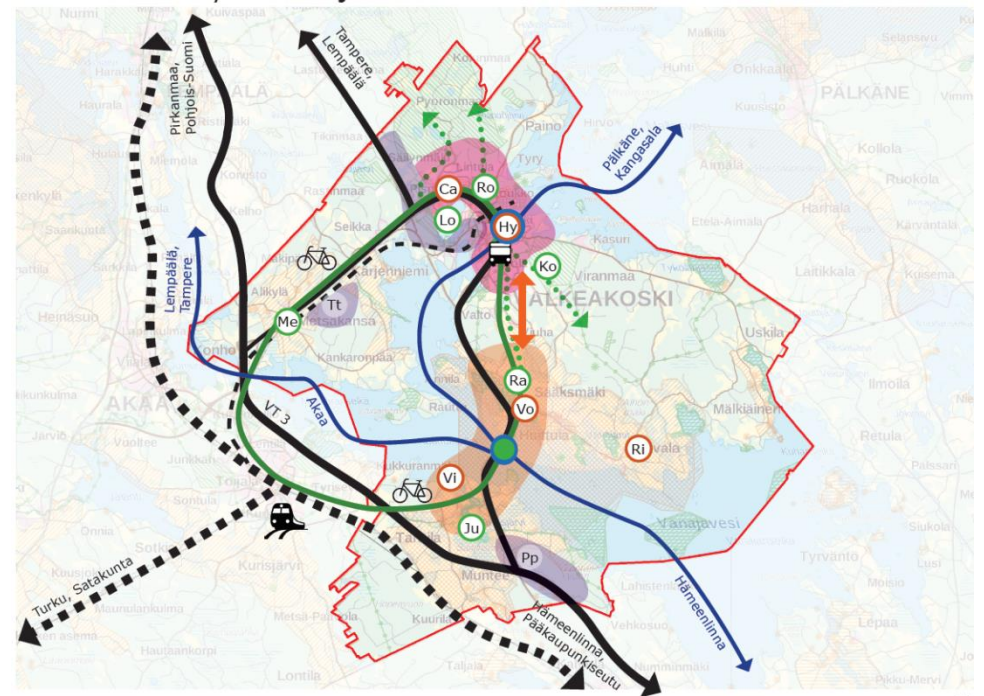
Kehityskuvassa osoitetut toimenpiteet tukevat Valkeakosken identiteettiä vetovoimaisena, viihtyisänä sekä luonnon ja veden läheisenä kaupunkina, jolla on perinteikäs teollisuushistoria. Näiden rinnalle nousee nyt myös vahvasti hyvinvointi-imago.

Kehityskuva tukee Valkeakosken nykyistä suurmaisemakuvaa osoittamalla pääosan uudisrakentamisesta olemassa olevaan taajamaan. Maaseutu kehittyy rauhallisempaan tahtiin Sääksmäen-Tarttilan kulttuurikäytävän muodostaessa elämystalouden keskittymän. Toteutuessaan kehityskuva edistää maaseutua virkistykseen ja elämystalouden paikkana ja turvaa ympäristön viihtyvyyden kannalta oleelliset arvot. Radanvarren tavarakuljetustermiinalin ympäristöhaittoja on vaimennettu osoittamalla yhdyskuntarakenteen varoalue.

Uudistuva ja sekä toiminnallisesti että elämyksellisesti paraneva keskusta hyvinvointihankkeineen tarjoaa asumisen, työskentelyn ja virkistytymisen mahdollisuuksia erilaisille kohderyhmille. Samalla syntyy myös luontevia kohtaamispaikkoja. Paraneva pyöräilyverkosto varmistaa kohenevien fasiliteettien saavutettavuuden myös muille keskustaajaman asukkaille. Joukkoliikennekäytävä puolestaan palvelee koko kaupunkia maaseutuineen. Toimivat kevyen liikenteen yhteydet ja joukkoliikenteen palvelut antavat asukkaille mahdollisuuden valita ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja ja voivat samalla nostaa ympäristötietoisuuttaan.

Kehityskuva turvaa keskustan aseman ja kehityksen monipuolisena palvelujen keskittymänä. Keskustassa palvelut ovat hyvin saavutettavissa. Palvelutarjonnan monipuolistuminen ja asiointimatkoihin kuluvan ajan lyheneminen lisäävät asukkaiden arjen sujuvuutta.

Ydinkeskustaan ja joukkoliikennekäytävälle suuntautuvan kehittämiseen liittyy riski siitä, että resursseja riittää vähemmän taajaman ulkolaitojen kehittämiseen. Esimerkiksi joillakin monista 1960-70-lukujen kerrostaloalueista kysynnän ja kehystoimenpiteiden puuttuminen saattaa johtaa alueiden rapistumiseen sekä vetovoimaisuuden heikkenemiseen.

Hyvinvoinnin ja matkailun teemakartta on sivulla 21.

Luonto ja luonnonvarat

Kehityskuvakartassa on näytetty luonnonsuojelualueet sekä luonnon ja virkistykseen maakunnallisesti merkittävät alueet. Näihin lukeutuvat esimerkiksi Rapolan linnavuori, Korkeakangas sekä Pyörönmaan erämaa Lempäälän suunnalla. Kehityskuvassa ei kohdistu rakentamista tämän-tyyppisille alueille. Luontokohteet on nähty kehityskuvassa vetovoimatekijöinä ja paikkoina joita voidaan hallitusti hyödyntää matkailun, hyvinvoinnin ja oppimisen tarpeisiin.

Kaupunkiluonnon säilymisen kannalta oleellista on toimenpiteenä esitetyn kaupunkiluonnon ydinalueiden kartoittaminen ja tulosten huomioiminen täydennysrakentamista suunniteltaessa.

Kehityskuvassa ei ole esitetty rakentamista tai kehitystoimenpiteitä geologisesti merkittävillä tai pohjavesialueille. Metsäisistä alueista taajaman pohjoispuoli on ainoa, jonne kehityskuvassa on osoitettu uutta maankäyttöä. Ajateltu taajama ei kuitenkaan ulotu maakunnallisesti arvokkaaseen erämaa-alueeseen, ja paikalliset arvot huomioidaan kaavoituksessa.

Ilmasto

Kehityskuvassa tavoitellaan keskittyneitä yhdyskuntarakennetta, joka on kunnallistaloudellisesti sekä myös ilmastotavoitteiden ja energiatalouden kannalta tehokas. Tiiviys ja keskittyneisyys eivät kuitenkaan yksinään toteuta ilmastotavoitteita, vaan samalla elinympäristön laadun tulee koheta. Maankäytön suunnittelun tulee kannustaa kävelyn, pyöräilyn ja joukko-liikenteen käyttöön sekä luoda ympäristöä jossa asukkaat haluavat viettää vapaa-aikaansa lähellä asuinpaikkaansa ja suosivat jakamistalouden ratkaisuja kuten vaikkapa yhteisautoja.

Kehityskuvassa ilmastotavoitteita tukevia yksityiskohtia ovat joukkoliikennekäytävät pyöräily-yhteyksineen, täydentyvä laadukas keskusta hyvinvointihankkeineen sekä virkistys- ja paikallisen matkailupalveluverkon koheneminen Pikku-Vanajan reitteineen.

Maisema

Kehityskuvakartassa on näytetty maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Näitä ovat Sääksmäen ja Tarttilan kulttuurimaisemat sekä Kärjenniemen ja Metsäkansan arvokkaat maisema-alueet. Näille alueille ei ole kehityskuvassa osoitettu muutoksia maankäytössä. Erityisesti Sääksmäen-Tarttilan ympäristöön esitetyllä kulttuurikäytävällä idyllisenä säilyvä maisema on nostettu Valkeakosken vetovoimatekijäksi.

Vesilläliikkujan näkökulmasta Valkeakosken metsäiset rannat pysyvät nykyisillään. Keskustan rantamaisemat jäsenyivät, ja Sääksmäen siltojen ympäristöön muodostuu matkailupaikka vesiliikenteen kiintopisteeksi.

Kolmostiellä liikkujalle ja Valkeakoskelle etelästä saapuvalla maisema muuttuu merkittävästi kehittyvän Pirkanmaan portin kohdalla. Uusi työpaikka-alue määrittää paitsi Valkeakoskea, myös maakunnan vaihtumista.

Taajamakuva

Intensiivisimmän muutoksen kohteena on Valkeakosken ydinkeskusta, jossa kanavan eteläpuoli uudistuu kokonaan ja pohjoispuoli täydentyy. Hyvinvointikeskustahanke kohentaa kanavamiljöötä ja virkistyspaikkojen ympäristöjä. Ulompana taajamassa muutos on vähäisempää. Pohjoisen taajaman kehittämisen avainpaikka on Campusalue.

Kylätaajamia ovat Valkeakoskella esimerkiksi Sääksmäki, Metsäkansa, Tarttila ja Ritvala. Kylät täydentyvät maltillisesti ja niiden taajamakuva pysyy pitkälti ennallaan.

Valkeakosken työpaikka-alueista kehittyy profiililtaan ja myös ulkoasultaan erilaisia: Keskustassa perinteikäs punatiiliympäristö uudempine täydennyksineen, Pirkanmaan Portilla näyttävä moderni suurten yksiköiden työpaikka-alue, radanvarren piilossa katseilta oleva hyvin saavutettava Tavaraliikenteen terminaali ja 130-tien varrella sekä muutamassa muussa paikassa eri puolilla taajamaa pienempiä yritysten keskittymiä.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Kehityskuvassa osoitettu ydinkeskustan uudistaminen sijoittuu osittain arvokkaaseen kulttuuriympäristöön. Pohjoisen ydinkeskustan arvo on monin paikoin enemmänkin kokonaisuudessa kuin yksittäisissä rakennuksissa. Näin ollen sinällään arvokas alue kestää jonkin verran uudistamista, kunhan uudet rakennukset liittyvät luontevasti osaksi kokonaisuutta. Eteläinen ydinkeskusta uusiutuu kaikkein merkittävimmin, ja muutos hävittää vääjäämättä osia vähintäänkin paikallisesti arvokkaasta kulttuuriympäristöstä. Muutoksella voidaan toisaalta myös parantaa aluetta, joka on lähtökohtaisesti toteutettu hyvin väljänä ja jonka rakennusten korjaaminen saattaa olla erittäin haastavaa.

Valkeakosken rakennetulle ympäristölle on tyypillistä suunnittelukulttuurista juontuva alueiden yhtenäisyys. Yhtenäisyyden vaaliminen saattaa olla haasteellista täydennettäessä alueita uusilla rakennuksilla. Täydennysrakentamisen suunnittelussa olisikin kiinnitettävä erityistä huomiota rakennuksen sopeutumiseen ympäröivään rakennuskantaan. Riskinä uudistamisessa on arvojen menetys.

Yhteystiedot

Valkeakosken kaupunki / Kaupunkisuunnittelu

kaavoitus@valkeakoski.fi

Puh. 040 335 6043

Osoite:
Sääksmäentie 2
37601 Valkeakoski

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Mari Seppä, projektipäällikkö
Sini Mäkeläinen, suunnittelija

Sähköposti: etunimi.sukunimi@fcg.fi

Osoite:
Hatanpäänkatu 1 A
33900 TAMPERE